

Marku Deuxu Rybe Wihikỹ Tỹmyra, Marku Tyyritidỹỹdu

¹ Kaki heka Rybe Wihikỹ juhu kaki roire. Ka Rybe Wihikỹ Jesuisi Kristumy heka rarybereri. [Tii heka Deuxu Riòre rare.]

² Myheka Isaia tyyriti-ki kia rybe rỹire:
Deuxu rarybere: —Boholake, waòwàdàdu ariteònykre akomy. Tii ary riwinykre.

³ Tii ryrymyhỹ bederahy-ki: —Kai biwinykre rywihikỹ Wanyrỹ dee. Òbiti tamy biwinyke.

⁴ Joaò Sebedỹỹdu bederahy-txi taile ihỹmyhỹ rybe tyyriti ritỹnynymyhỹ. Tii sebenaòmy riòbitinymyhỹ. Kia riwinykemy ixixi-txi tōhōti reakemy taòraru-txi kia Deuxu ritakemy.

⁵ Ibutumy Judeia bedeludu mahãdu Jerusalẽ hãwã mahãdu-wana rare bederahy-ò. Taòrarumy relyymy rahudi tahe, Joaò risebenyere bero Jordaò-ò.

⁶ Joaò rexytyynyre kamelo rade tyy-di, tule iròduty wereysana iwetya-ki roimyhỹre. Irỹsỹna raremyhỹ, seihikỹle bidi-wana.

⁷ Joaò rybe tyyriti ritỹnynydyỹmy rarybemyhỹ: —Jiarỹ aò aòkò rare, waruru-di aòkò. Inyò wahe-womy kanakre tahe iruru waruru ratyredỹỹnadu rare. Waratyre awityhyke. Jiarỹ riwaixỹrunymy watxireri iwataana ese-ki.

⁸ Jiarỹ bedi arãsebenyere. Tii heka Deuxu Tyytybytyhy-di arãsebenykre.

9 Kiatxu Jesuisi nade Nazare Kalileia bedede ludu-ribi. Joaõ tii risebenyrene Jordaõ bero-ò.

10 Tii bera-ribi dotuodeu biuwetyky rarayre. Deuxu Tyytybytyhy heka bòtòe wese tamy dobede.

11 Deuxu rybe-ò roholare biu-ribi: –Kai heka Wariòre waluu tate. Adi wadeysawihikýreri.

12 Aõwesele Deuxu Tyytybytyhy heka Jesuisi riteònyre bederahy-ò.

13 Tii bederahy-ki 40 txummy bedede idi rýire. Satanasi aõhõkýmy risýnomy Jesuisi raremyhý. Iròdu deboreheký tai rýiramyhý. Ýjurenny iyrubudýýmy rehemynnyre.

14 Joaõ rare ròtenawo-ò, idita Jesuisi Rybe Wihiký ritýnynykremy dehemynyde Kalileia-ò. Jesuisi heka Rybe Wihiký ritýnynydyýre: –Deuxu Iòlòna bedede-ò wahe.

15 Jesuisi rarybera: –Bededýýnanahe bede reara. Deuxu Iòlòna bedede iòhòra. Kaiboho ixi-txi õhõtireny reake aòrarurenny-txi bityhynybenyke Deuxu Rybe Wihiký.

16 Jesuisi aho ijàti-ki rariamy ihýmyhý. Tii robira tuurenny taseriòre-wana ihýmyhý-ò, Simaõ Pedro, Andre-wana. Tiiboho rehumy ihýmyhýrenny rià-di. Tiiboho heka waxidu roire.

17 Jesuisi rarybera tamenyrenny: –Kaiboho bodoibedenyke wahemy. Tai tahe araerynanyrennykre inny rimykemy utura temyta wese.

18 Tahe aõwesele rià ririrenyre. Roire Jesuisi-wana.

19 Iko roire Joaõ, Txiau, taseriòre-wana. Tiiboho heka Zebedeu riòre roire. Tiiboho hãworo-ki ratximyhýrenny rià riywinymyhýrennyre.

20 Jesuisi tamyreny rarybera: –Wahemy bòdòike. Tahe aõwesele tybyreny ririrenyre teòdu-wana. Tahe tiiboho roire Jesuisi-wana ierydỹỹnamy roirekemy.

21 Tiiboho rirònyrenyre Kafanaõ hãwã-ò. Judeu mahãdu aõmysỹdỹỹna txu aõkõ. Jesuisi ralore judeu mahãdu dohodỹỹna heto-ò erydỹỹmy.

22 Kowa mahãdu urile bedede riòtiinyre irybe-ki. Tii heka irurutyhy-di rierynanyre, ierydỹỹdu mahãdu wese aõkõ rohodỹỹnanymyhỹre.

23 Kia bedede heka hãbu tyytybybina-di ratximyhỹre dohodỹỹna heto-ki. Tyytybybina hãbuwo-ribe rarybere:

24 –Aõhebo wadi botỹỹnykre Jesuisi Nazare ludu. Biwahubenykre aõbo? Jiarỹ araeryre mobo kai tatehe, kai heka hãbuõtyhy inatyhy Deuxu-ribe kai tate.

25 Jesuisi tarurumy rarybere: –Kai rybeõmyke. Iribe bòhònyke tyytybybina.

26 Tyytybybina hãbu riatyre riworỹsỹworỹsỹnylemy. Tyytybybina ryryre rybe iteremy, idi ròhònyre.

27 Ibutumy iny ribedeòtiinyre. Ritỹỹraxinyre ijõ: –Aõwexe ratxireri, aõerydỹỹnatỹmyrabo ratxireri. Tii riteònyre tyytybybina. Tyytybybina Jesuisi rityhynyre.

28 Ityhynina Kalileia bedede bedemy reare.

29 Tahe dohodỹỹna heto-ribe ròhònyrenyre. Jesuisi, Txiau, Joaõ-wana roirenyre Simaõ, Andreboho heto-ò.

30 Simaõ riòre lahi roimyhỹ rubunamy. Tahe aõwesele tuu relyre Jesusiko.

31 Jesuisi rimyre tebò-ki, tahe, aõwesele irubuna ixãwira. Idi tahe hãwyy tamyreny bede redere.

32 Txu ralòmý rahudi, ibutumy tamy didydenyde inybina bina. Tule iny tyytybybina tamy didydenyde.

33 Ibutumy iny hãwã ludu iheto ijò wirotyre.

34 Tii ibutumy binana òta òta riywinyre. Sõwemy tyytybybina riòlòdỹnyre. Tyytybybina Jesuisi rierymhỹre. Tai tahe Jesuisi riijõnyre tyytybybina rarybekeò.

35 Rudile Jesuisi rare bederahy-txi rexitòenykremy.

36 Simaõ, ijõ mahãdu-wana Jesuisi ijesetyhymy roire.

37 Tiiboho Jesuisi raharenyre. Tamy rarybere: – Ibutumy iny arãijereri.

38 Jesuisi tamyreny rarybere: –Rokoikehe rekexinoranyrenyke hãwã witxira-ò. Jiarỹ tamyreny rybe tyyriti aritỹnynykremy. Iurenana tahe jiarỹ anade.

39 Jesuisi rare ibutumy Kalileia bede-ò. Tyytybybina iny-ribi riteònyre. Tule dohodỹna heto-ki tii rybe tyyriti ritỹnynyre.

40 Hãbu tyybina mahãduõ Jesuisi-ò nade. Tii tatiowotimý resere Jesusiko-ò. Tahe Jesuisi-ò hãbu rarybere: –Adee awikeki tahe, biwateytenyke.

41 Jesuisi juhu urile riwotòenyre. Tii hãbu ritorunyre. Tahe rarybere: –Wadee awire, atyy awimý relekre.

42 Tahe aõwesele ityybina reytera.

⁴³ Jesuisi hãbu riteònyre. Rarybere: –Kai tahe inyõdee rybeõmykre.

⁴⁴ Kai bexiteòsinykre Deuxu aõmysÿdÿÿdu-ò. Iwese Moisesi ròerynadÿÿnyre wese, kai bexiteòsinykre. Kia heka inydee deòsinamy riteòsinyre. Kia iny rieryke timybo teytemy atximahãtemy.

⁴⁵ Tahe hãbu rare ibutumy inyko relyyra. Kia heka Jesuisi tahe uritere hãwãhãkÿõ-ò ralòõhyyre. Tahe bederahykile rarire. Ibutumy iny tamy rare ibutumy bede bede-ribi.

2

¹ Tiutxuõmybo Jesuisi dòòsede Kafanaõ-ò. Idi tahe rybe reare rehemynymy ratximyhÿ heto-ki.

² Tahe iny, aõriòre aõkõ, tamy wirotyre heto ijò-ò. Tahe Jesuisi relyymyhÿ Deuxu rybemy.

³ Hãbu inaubiòwa heka hãbubina-di tamy detyydenyde. Kia hãbu rawòronyre taumy-ki.

⁴ Jesuisi-ò rehemynyõhykylere iny sòwerekì. Tahe raòwònyrenyre idi heto ratyityre-ò. Hetotyre riraynyrenyre tahe reru-di diberesedÿÿnydenyde byretyre-ki Jesusiko-ò.

⁵ Jesuisi rieryre hãbu rityhynyrenyre, tai rarybere hãbubina-ò: –Waexi aòraru-ribi araixitarasadÿÿnyre.

⁶ Bede ywina erydÿÿ mahãdu rorukurenyreri, ixideele rarybemy rÿimyhÿre:

⁷ –Aõherekibo hãbu kiawese rarybereri. Tii iòwe òwelemy rarybereri. Deuxu dee aõbina binalemy rarybereri. Mobo tahe òraru-ribi iny ritake. Deux-ule òraru-ribi iny ritake.

⁸ Jesusile roholaõlere ihãrele rieryre aõmybo raryberenyre. Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Aõherekibo kiawese tarybetenyteri.

⁹ Tibohe isiraõtyhyre, tuu ararybeke: — Aòraru-ribi anaixitarasadỹnyre ada myike, abyre bimyke, mariake.

¹⁰ Kaiboho bierykemy Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ irurudire iny òraru-ribi iny ritakemy.

¹¹ Tahe hãbubina-ò rarybere: —Boholake, myike, abyre bimyke tahe makre aheto-ò.

¹² Tahe hãbu rỹire, tabyre rimymy tahe rare ibutumy inyru-ò. Ibutumy bede riòtiinyre tahe reàlære Deuxumy. Ibutumy rarybere: —Tiu heka aõmy kawese rabiõhyymyhỹre.

¹³ Jesuisi rare ahohokỹ ijà-ò. Ibutumy tamy doide. Tii iny ribedeerynyre.

¹⁴ Levi, Afeu riòre, rononymhỹ nierumynydu hetowo-ki. Jesuisi ibire-di rareò, tii robira. Jesuisi heka Levi-ò rarybere: —Waijoimy mynake. Tahe rỹimy reare Jesuisi ijoi-ò ralore.

¹⁵ Jesuisi taerydỹỹna-wana rorukure Levi hetowo-ki. Tule nierumynydu mahãduõ rononymhỹre òrarudu-wana. Ibutumy riroximyhỹrenyre. Sõwemy heka kia iny mahãdu Jesuisi riheludunyre.

¹⁶ Bede ywina erydỹỹ mahãdu, lahi rybe-di erydỹỹna mahãdu tuu robirenyra. Idi raryberenyre Jesuisi erydỹỹna mahãdu-ò —Aõherekibo tii riroxireri òrarudu-wana, nierumynydu-wana.

¹⁷ Jesuisi roholareu, tamyreny rarybere: —Iny ibinaõkeki tahe luahidu tamy kanaõtyhy. Tahe

iny ibinakeki, tamy kanake bina-ò. Òbiti mahãdu itxemy aõkõ anade. Tahe òrarudu mahãdu itxemy anade.

¹⁸ Joaõ erydỹỹna mahãdu, lahi rybe-di erydỹỹdu mahãdu-wana byreõhyky txuu tutyhyle rỹimyhỹrenyre. Tahe roire Jesuisi dỹỹraxidỹỹmy. Inyõ Jesuisi ritỹỹraxinyre: —Aõherekibo Joaõ erydỹỹna mahãdu byreõmy rỹiõmyhỹre.

¹⁹ Jesuisi rirawyònyre: —Heriduõ, itx-eredu-wana ratxireriu, byreõmy rỹiõtyhy tutyhylemy.

²⁰ Tiutxulemybo tahe heridu iribi kanatakre, tai tahe byreõmy kỹnyikre tutyhylemy.

²¹ Moheka tyytỹmyra dòbòna ritidikre tyytyby-ò. Idi inatyhymy dòbòna rayjakre tahe tyytyby sówemy raykake.

²² Moheka òteti bederatyrube tỹmyra rihynymyhỹre iròdutyy walabuutybywo-ò. Idi tahe raberyrònymyhỹreu, urile iròdutyy walabuu raykake tahe irube rejujuke. Tule iròdutyy walabuu ribinadỹỹnymyhỹre. Irubetỹmyra awire heka iròdutyy walabuu tỹmyrarokile.

²³ Judeu elehydỹỹnareny txu Jesusiboho riri-ranymyhỹrenyre maixõmo wesena oworumy, tai ierydỹỹna riòròmyhỹrenyre riroxirenykemy.

²⁴ Tahe lahi rybe-di erydỹỹdu mahãdu rary-bere Jesuisi-ò: —Aõherekibo aerydỹỹna mahãdu ri-winyreri aõwidỹỹna aõkõ karare sabado txu.

²⁵ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kaiboho aõbo teriranyõletenyta tyyriti-di. Iwese Daviboho-wana aõhebo rotỹỹnyreri aõmy rekoarenymahãu, rama rahumyhỹrenyu.

²⁶ Tii ralore hetotyhy-ò. Tai tahe orotxu sira ybina riyre, tule tamahãdu-ò riwahinyre. Kia tahe Deuxu deòdule rirỹsỹmyhỹre. Kia Davi aõhebo rotỹnyre Abiata heka Deuxu deòdu wedurau.

²⁷ Jesuisi tamyreny rarybere: –Sabado txu heka rawidỹre inydee, iny tahe rawidỹõre sabado txu dee.

²⁸ Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ tahe sabado txu wedu rare.

3

¹ Ixityre Jesuisi ralore dohodỹna hetowo-ò. Hãbu debò binahakỹõ tai ratximyhỹ.

² Lahi rybe-di erydỹdu mahãdu Jesuisi retehemyhỹrenyre. Jesuisi sabado txuule riteytenykeki, tiibohe rarybekemy aõbinabinakibo raharenkykemy Jesuisi.

³ Jesuisi heka hãbubina-ò rarybere: –Manake.

⁴ Tahe Jesuisi ijõ mahãdu-ò rarybere: – Aõwihikỹwidỹ awire ada aõbinalemy widỹ awire. Tibohe awire, itarasa-ki aõbo ada rubu-ki aõbo. Hãbu mahãdu urile riyryre.

⁵ Jesuisi tamyreny retehere raõbinamy. Tii heka iaõna aõna riwotðenyrenymyhỹ. Jesuisi hãbu debò bina-ò rarybera: –Ebò biterenyke. Tai tebò riterenyreu, aõwesele awimy relere.

⁶ Lahi rybe-di erydỹdu mahãdu rara Iòlò Herodi mahãdu-ò. Tiibohe raryberenyre timybo tahe Jesuisi rirubunyrenyke.

⁷ Jesuisi rexitare taerydỹna mahãdu wana aho-ò. Tahe sõwemy iny Judeia mahãdu, Kalileia mahãdu riheludunyre.

⁸ Ibutumy aõna aõna roholare Jesuisi riwinyreò. Tahe sõwemy tamy nade: Jerusalẽ hãwã mahãdu, Idumeia hãwã mahãdu. Iny Jordaõ bero ijà-ribi tule nade. Tule iny Tiro hãwã, Sidõ beà hãwã-ribi iòhòmy tamy nade.

⁹ Tahe Jesuisi taery mahãdu-ò rarybere: —Walawò bidiwykre. Iny sõwemy dori rehemynyreri. Kidiwawotõmonykre òsana.

¹⁰ Ibutumy bina mahãdu ibymy tebò reareri ix-ideytedỹmy. Urile iny sõwemy riywinyre dori.

¹¹ Tyytybybina Jesuisi reteherenyreu, urile iko-txi resere ryryreri: —Kai Deuxu Riòre tate.

¹² Tai tahe Jesuisi rarybere tyytybybina-ò, uritere iteòsidỹõmykemy.

¹³ Tii raòwònyre bederatòòmy. Tahe taery-dỹna-ò ryryre tibo tamy reòbykemy. Tahe tamy nade.

¹⁴ Tahe ierydỹna waòinatxi reuròmy rarunyre tii-wana rarekemy, rybe ritỹnynydyỹkemy.

¹⁵ Tule iruru-di rarekemy inybina riteytenykemy. Tule irurudikemy tyytybybina riteònykemy.

¹⁶ Kie ierydỹnanirenyre: Simaõ, (tii tahe Jesuisi ijõni riwahinyre, Pedromy)

¹⁷ Txiau ijõ, tii Zebedeu riòre rare. Kia seriòre Jesuisi rininirenyre, Boanejimy, inireny. Kia heka irybereny rare, Biumytxy riòrereny.

¹⁸ Ijõ heka Andre, Filipi, Bartolomeu, Mateu, Tome, Tadeu, Txiau. (Kia Txiau heka Afeu riòre rare.) Ijõ Simaõ iwitxira, (tii brebuõmy rybe-ki, tasubedeluudu wahe.)

¹⁹ Judasi Isariò ijõre, kia heka Jesuisi riwahinyre iòludu-ò.

20 Tahe Jesuisi nalode taheto-ò. Ixityre iny sōwemy tamy nade. Tai tahe Jesuisi taerydỹna-wana riroxiõhyyre.

21 Idi tahe Jesuisi leinarenny itxỹtesana roholarennyre, riõryrennyre. Tiiboho raryberennyre: — Jesuisi itxỹte iòhòlere.

22 Bede ywina erydỹ mahādu doide Jerusalē-ribi rarybemyhỹrennyre: —Belisibu idi ratximyhỹre. Tyytyby wedu ruru-di tyytybybina iny-ribi riteõnyreri.

23 Jesuisi inyko ijyymy relyyre: —Timy taheka Satanasi rexiteõnykre Satanasi.

24 Iòlòna wiribi rexihitxinykeki tahe, rexihukre ibutumy wiludu.

25 Tahe sỹro luduõ wiribi rahitxikeki, rỹiõtyhy.

26 Satanasi rỹikeki reburemy, tii xixiõbitile rexirubunyke.

27 Inyõ heka hābu rurutere hetowo-txi ralòõtyhy. Tai rawasinykeki, urile iny ritaataake. Urile hābu rataataakeki, iròõbymy iny rawasinyke.

28 Inatyhy jiarỹ adee ararybereri, ibutumy òraru heka kanaixāwidinykre hābu dee aõtxile aõbina binamy rarybemyhỹre.

29 Kia inyõ aõtxile aõbina binamy Deuxu Tyytybytyhymy rarybekeki, tiu heka iòraru rataõtyhy. Kia òraru riwinyre tiiehyymy rarekemy.

30 Jesuisimy kiamy narybedenyde: —Tii heka tyytybybina dire.

31 Tadi tahelỹna-wana nade. Tahe ahanakile ritamanyre. Tamy riteõnyrennyre iòrysmy.

32 Iny sōwemy iwerora-di ronyre. Tahe Jesuisise-ò rarybere: —Adi aseriòre-wana ahanakile

nyide, araijereri.

³³ Jesuisi rarybere: —Mowe nadi rare, waseriòreboho rare.

³⁴ Juhu urile idi retehereri iwerora-ki. Tahe rarybere: —Betehekre, kaiboho ibutumy kaki nadiwesere, waseriòre wese toite.

³⁵ Inyõ aõna aõna riwinymyhỹkeki, Deuxu dee awira. Kia heka nadi, waseriòre roire.

4

¹ Jesuisi ròðsera ahobero ijà-ò iny dohodỹỹmy. Sõwemy iny wirotyre. Tai Jesuisi ronyre hãworo-ò tahe rexitaranyre ahoro-ò. Aho ijà-ò iny wirotyre ijohonamy.

² Tii aõna aõna sõwemy roerydỹỹnanyre ijyytyhy-dile. Kaa ijyymy tii relyyre:

³ —Boholake, alòbòròna-di dehudu rara alòbòrònamy.

⁴ Alòbòròna-di rehumyhỹu, ijõ ryro-txi resere. Tahe nawiiixõmo rirore.

⁵ Ijõ rejujure manarutàsü-txi. Tahe aõwesele raumynyre iraruxiõlemy su dori ibutere.

⁶ Irauxiõreki, bede tòtee alòbòròna rimoenyre idi rurura.

⁷ Ijõ oworuty resere edehu-txi idi ruhunyre edewanale. Tai tahe ede-ò riòdesenyre tai raratynyõlere.

⁸ Ijõ resere su witxira wihikỹ-txi. Kia tahe raumynyre. Tahe sohoji oworutyõ 30my iraty raratynyre. Ijõ oworuty 60my raratynyre. Ijõ tahe 100my raratynyre.

⁹ Tii rarybera: —Kaiboho aõbo õhõtidiirenyre, inatyhymy warybe-ò boholake. Adee awikeki, bierybenyke.

10 Iny robýtýreu, ijõ rarilere ierydýyna mahãdu-wana. Tiiboho rýrãxire Jesuisi-ò: – Aõhekemybo telyyta ijyymy.

11 Jesuisi tamyreny rarybera: –Deuxu Iòlòna rybemy Deuxu araerynanykre. Kia heka tuu teeryõmahãte. Kowaboho-ò jiarý urile ijyymy relyyra.

12 Tai tahe kia wesele relyyra.

Iny rethemyhýkemy tahe robiõhyymyhýre. Roholamyhýre ta, rieryõhyymyhýre. Tai tahe ralòkemy aõkõ, taòraru riixãwididýynakemy aõkõ.

13 Tii tamy rarybere: –Kaiboho aõbo teeryõhyyletenyteri ijyy. Ihãre tahe timykibo bierybenyke ijyy ibutumy.

14 Aloborodu rehumyhý alòbòròna-di. Kia oworuty heka rybe wese rare.

15 Oworuty ryijàti ludu heka iwese uriijohonadu wese heka rare. Rybe-ò roholarenyre, Satanasi nade rybe iwo-ribi ritakremy.

16 Manarutàsu ludu iwese iny reysamy roholareri.

17 Iny urihimyòle rarorehenymyhýre iraruxi sõweõreki. Idihe rasirara irybe. Tule iny ralahatxinamyreki, ihyyle tahe riixãwidinyra.

18 Ede rawo ludu iwese iny witxira roholareri.

19 Tiiboho taaõmydýynadile rõhõtinyinmyhýre. Sõwemy nieru-di ratxikemy rexinohõtinyinmyhýre ta nieru riitxenanymyhýre. Ijõ aõna aõnadile rexinohõtinyinmyhýre. Kia aõna aõna rybe rirarutxinymyhýre. Tai tahe rybe raratynyõmyhýre.

20 Suwihiký ludu iwese iny witxira roholareri. Kia inatyhymy rýireri heka raratynyre alòbòròna

raratynyre wese. Ijõ raratynyre 30my, ijõ tahe 60my raratynyre. Ijõ tahe 100my raratynyre.

²¹ Tii rarybera tamyreny-ò: —Uritere loosòna ideõmyke butxi worawo-txi ada herina rawora-woõ-txi aõbo. Loosòna bidekre bedewiõ-ò.

²² Inyõ iwõteõmy aõna aõna tiiehyymy. Tiutxulemybo ratỹnykemy ihỹre. Iwõteõmy atximahãbenyke aõu bodobikemy atximahãtenyete.

²³ Kaiboho aõbo õhõtidiirenyre, inatyhymy bohola-ke.

²⁴ Tahe Jesuisi tamyreny rarybera: —Kaiboho inatyhymy bohola-beny tamy taholamahãtenyeteò. Urihixina iwese teõteri wesele, kai biwykre. Ihãre tahe biwykre ijõ teõta-ribi ritamy.

²⁵ Hãbuõ ijõdikeki tamyle rawahidỹỹke, tahe hãbuõ ijõõkeki iribi ratatyhyke.

²⁶ Jesuisi relyyra kia iyyymy: —Deuxu Iòlòna kia iyy wese rare. Hãbu rehumyhyỹre alòbòròna-di suò.

²⁷ Hãbu rummy rõrõmyhyỹre txulemy rexixamyhyỹre. Tii rieryõlemyhyỹre timybo alòbòròna ratybienymyhyỹre.

²⁸ Suu ixi dee sohojile raratymyra. Juhuu iòle ramyhyỹre. Idi tahe raratynymyhyỹre, ihewonau, tahe, iraty rasònymyhyỹre.

²⁹ Bederaty rasònymyhyỹreu, iyresydu riteònymyhyỹre. Mayrabu-di riòròkemy bederatysò butudỹỹna dori rexihumyhyỹre.

³⁰ Tii rarybera, Deuxu Iòlòna wexe aõwesere. Aõ-ò wexe rikioirenykre. Tiwexe iyy kawesere.

³¹ Kia heka mostardaty wesere. Tii heka iylatyhymy ratximyhyỹre kabede-ki.

³² Tahe tii raumynymyhÿre wana, ireitòbòròdÿÿ ratyre rarurururunymyhÿre. Tahe nawii tamyle rasÿnymyhÿre. Iubòròrò rawolemy taheto riwinyre.

³³ Tahe Jesuisi Deuxu rybemy rierynanymyhÿre. Kia ijyy wese sòwemy ijyy rierynanymyhÿre. Kialemy iny-ò Jesuisi relyymyhÿ ibutumy tamy reny ritynynynyhÿreki.

³⁴ Kia-ò riòbitinyòlere ijyyò. Tahe iny-ribi irehemy taerydÿÿna-ò riòbitinyre.

³⁵ Iu txu txiorolemy Jesuisi rarybere taerydÿÿna-ò: —Rikiòhòrerenyke kowa weribi ijà-ò.

³⁶ Sòwemy iny rarire aho ijà-ki. Tahe taerydÿÿna tamy ralore. Roire hāwò-di. Tahe ijò hāwò idi ratximyhÿre.

³⁷ Tahe bede binahakÿ rexidelenyire yhymy. Tahe òbò hāwò rihātenymyhÿ tai ritÿmynykemy rite-lenyre.

³⁸ Tai tahe Jesuisi rōrōmy roimyhÿ tòro-ki irati tarahynatyre-ki. Tai tahe riixixanyre. Ijò rarybere: —Waerydÿÿdu, adeehe awimy aōbo iny ituerenykre.

³⁹ Rerixamy Jesuisi. Tii yhy riixāwididÿÿnyre. Tii ahohokÿ-ò rarybere: —Biyryke! Tai bede ruhuwihikÿre.

⁴⁰ Tamyreny rarybere: —Aōherekibo kaiboho taberutenyteri? Deuxu aōbo tetyhynyōmahātenyte?

⁴¹ Tai tahe tiiboho bede riòtiinyrenyra. Tahe widee raryberenyre: —Mowexe tuu yhy ahohokÿ-wana irybe riywinyke.

5

1 Ritehemynyrenyre ijõ berohokỹ weribi ijàna-ò. Kowa heka ibutumy hãwãhãkỹ Kadarena inirenyre.

2 Jesuisi hãworo-ribi resereu, hãbu tyytybybina-di robire ròhònryeri wabede-ribi.

3 Kia heka tiemy rasỹnyny raremyhỹ wabede-ki. Katahe wiji moheka womati reroti-di rataataaõtyhy.

4 Aõdorihe òhòõre tebò iwa rataataare womati reroti-di. Tiiemy heka rimoenymyhỹ. Teòruty ludu tawararu ludu tule ritòtynymyhỹre iyresymy. Moheka iruruõre iny erydỹỹmy.

5 Txuu ruu-wana heka tii rasỹnyre wabedewo-ki. Tii rariamyhỹre bederatòõmy. Tule rirajuamy tai rexihãtenyre mana-di.

6 Tai tahe Jesuisimy robireu, tii raijaranyre Jesuisi-ò. Resere tatiowotimy Jesuisiko-ò.

7-8 Jesuisi tyytybybina-ò rarybere: –Iribi bòhònnyke. Tahe tyytybybina rarybera: –Aõwe wadi Tate. Kai, Jesuisi, ibutumy inyõ dee inyratyre Tate. Kai Deuxu Riòre Tate. Làhàmỹ làhà, uritere aõbina binahakỹmy wahõrõdỹỹõmykre.

9 Jesuisi ritỹỹraxinyre: –Mobohe anire. Tyytybybina rirawyònyre: –Wanireny sòwetyhyre wasõwerenyreki.

10 Urile karibi wateòdỹỹrenyõmykre.

11 Tahe kowa-ki ixỹni juramy riroximy rỹimyhỹ bederatò-ki.

12 Ibutumy tyytybybina rexitòenyrenyre: –Biwateònybenyke ixỹni jurawomy aralòrenykemy.

13 Tahe Jesuisi riteònyre. Tyytybybina aõwesele ròhònnyre tahe ixỹniwomy ralore. Ixỹni jura tahe

raòrunyre rejuxunyre ijòtira-ribi. Berawo-txi tahe rabòròròre ahohokỹ-ki. Inatxi mil ixỹni rabòròròre.

¹⁴ Ixỹni-di itxeredu reare ijyymy ibutumy hãwã hãwãmy relyyrenyre. Tahe iny dirahude tamy itxeremy.

¹⁵ Tiiboho Jesuisi-ò doideu, tuu robirenyra hãbu tyytybybina-di raremyhỹ. Tii rexityynymy ronymyhỹre. Tii heka òbitimy rōhōtinymyhỹre. Tai iny mahãdu rabedeòtiidỹnyre.

¹⁶ Tiiboho tuu robirenyre, ijõ-ò relyyrenyre ixỹni ijyymy, timybo aõhebo rotỹnyremy hãbu tyytybybina-di ratximyhỹre. Tule relyyrenyre timybo rotỹnyre ixỹni jura.

¹⁷ Iny rexitòenyre Jesuisi-ò rexitakremy isureny-ribi.

¹⁸ Jesuisi hãworo-ò ralore. Tahe hãbu tyytybybina-di ratximyhỹre, rexitòenyre Jesuisi-wana rakemy.

¹⁹ Tahe Jesuisi idy derare. Tamy rarybera: — Mahe asỹ-ò, aijoi-ò belyyke aõna aõna Deuxu adee riwinyremy, iwese tii araruxetòenymyhỹre wese.

²⁰ Tahe hãbu rare Debòwiò hãwãreny-ò. Ibutumy Jesuisi aõna aõnamy ixidee riwinyremy relyyre. Ibutumy iny ribedeòtiidỹnymyhỹre.

²¹ Ixityre Jesuisi rare ahohokỹ weribi ijà-ò. Ixidee iny sòwemy ributumy. Tii heka ihỹmyhỹ ahohokỹ ijà-ki.

²² Tahe dehemynyde tamy dohodỹna heto we-duõ. Ijairu inire. Tii Jesuisi robireu, resere tatiowotimy iko-txi.

²³ Ijairu rarybere Jesuisi-ò: —Wariòre irubu

iòhòtyhylemy roireri. Kai manakre tamy ebò bitidikremy. Tai awimy relekre, ruruõtthy.

²⁴ Tahe Jesuisi tii-wana rare. Iny sòwemy tule rare iòhòkile tamy rỹire.

²⁵ Kia heka hãwyyõ binamy ramyhỹre. Ihãlubu rejuxunymy raremyhỹ. Beòra waòinatxi reuròmý rejuxunymyhỹre, rihuõhyy raremyhỹ.

²⁶ Tii aõhòkỹmy rotỹỹnymyhỹre sòwemy òhotibedu mahãdu-di. Tahe awimy rotỹỹõlemyhỹre. Urile tanieru ibutumy rahure òhotibedu mahãdu-ki. Awimy releõlemy, ire bede-ò resere.

²⁷ Tahe roholare Jesuisi nina-ò tahe iòhò-ki nade inyy-ki. Idi ihewo-ribi rimyra ityynora-ki.

²⁸ Hãwyy ixidee rarybemyhỹre: —Kriile itykynora-ki karimykeki, karekyteke.

²⁹ Tahe aõwesele ihãlubu ijera ixãwire. Ixidee awimy ròhõtinyre.

³⁰ Jesuisi rieryre iruru iribi ròhònyremy, tai rarybere: —Mobo watyynora rimyra.

³¹ Tahe ierydỹỹna raryberenyra aõherekibo tuu tarybeta ibutumy taheka iny abirelemy rỹireri.

³² Jesuisi retehemyhỹre urile mobo rarekemy.

³³ Hãwyy rierymyhỹ aõhebo rotỹỹnyre. Tii ruberumy Jesusiko-ò resere relyykemy iko.

³⁴ Jesuisi rarybera: —Lerỹ, atyhydỹỹna kỹnyhe aratara. Mahe, kai dori texiywinyta.

³⁵ Tii rarybemyhỹò, dohodỹỹna wedu deòdu rehemynyrenyreri. Tiiboho raryberenyra: —Wawedu, Ijairu, ariòre rurumy roireri. Aõmybo tahe Erydỹỹdu-di atxiteri.

³⁶ Jesuisi kia-ò roholara tahe rarybera dohodỹỹna wedu-ò: —Brebuõmy, urile bityhynykre.

³⁷ Jesuisi-wana roire, Pedro, ijõ Txiau, ijõ Joaõ. Joaõ heka Txiau seriðre rare. Kaðle heka reòbyre tii-wana rakemy.

³⁸ Dohodỹỹna wedu heto-ò dehemynydeu, ixiy-jadỹỹ-ò roholara, robureriò, rirajuareriò.

³⁹ Jesuisi ralore tahe rarybera: —Aðherekibo tabutenyteri. Hirarihakỹ rurumy aõkõ roireri. Tii urile rõrõreri.

⁴⁰ Juhu urile tai rutxuenyrenyra Jesuisi-ki. Tahe Jesuisi ibutumy iny riòlòdỹỹnyra hetowo-ribi. Tahe isele, tybyle, ixidee rimyrenyra ratxirenykemy. Tahe tamy rirònyrenyre tai hirarihakỹ roimyhỹò.

⁴¹ Jesuisi hirarihakỹ debò rimyre tahe rarybera: —Talita kumi. (Katahe iwitxira rybemy rarybera. Kiamyreri heka, mynyikemy.)

⁴² Aðwesele hirarihakỹ rỹimy reara. Tahe rariara aõmyreki iwyrwa waðinatxi reuròmý iwyramy. Tahe urile bede riòtiinyrenyre.

⁴³ Jesuisi riteranyre moõ rierydỹỹkemy aõkõ. Jesuisi tule rarybere: —Rỹsỹna tamy biwahinykre.

6

¹ Jesuisi dexitade kowa bede-ribi. Tahe tauladu tybiena hãwã-ò dehemynyde. Taerydỹỹna mahãdu riheludunyre.

² Sabado txumy rierynanyre dohodỹỹna heto-ki. Sõwemy iny roholamy rỹimyhỹ bede riòtiinymy. Tahe rarybere: —Tiribibo kia hãbu aõna aõna bede rieryre. Aõbedeeryhykỹbo ratximyhỹre. Timyta heka bedeòby riwinyre.

³ Kia aõbohe aõwidỹỹdule ratxireri, Marie riòrele. Tiiboho aõbohe Txiau, Jyje, Judasi, Simaõ,

seriðrebohole ratxirenyreri. Terÿboho aõbohe tule kakile ratxireri. Ibutumy iny heka Jesuisi derarenyre. Irybe rityhynyõre.

⁴ Jesuisi rarybere tamyreny: —Deuxu rybedÿÿdu heka tyhydÿÿna ritaõlekre tahãwãreny-ribi, tajoi-ribi, tasÿ-ribi.

⁵ Tahe Jesuisi kowa-ki bededòby riwinyõlere. Urile tebò ritidire inybina bina tyre, taile riteytenyre.

⁶ Jesuisi urile beded idireny riòtiinyre rityhynyõlemyhÿrenyeki. Tahe Jesuisi reurore hãwã hãwã-dí erydÿÿmy.

⁷ Tii ixidee ributunyre tawaðinatxi erydÿÿna mahãdu. Tii riteðnyre inatxi inatxi iubÿtÿnyre. Tamyreny taruru-ribi riwahinyre tyytybybina deòdÿÿki.

⁸ Jesuisi tuu rarybere: —Urile biwykre adebòna. Uritere orotxu aõkõ, nieruhyna aõkõ, nieru wereysanawo-ki aõkõ, iwydysyrenyõmykre.

⁹ Uritere waubehetyõmy noõmykre. Uritere inatximy wirawomy tyy-dí ixityydÿÿõmykre.

¹⁰ Hãwã-txi malòkeki, tiemy taile bonykre tiubedemybo iribihyyle bòhònykre.

¹¹ Titxi behemynybenykeki, uritere iny erarenymy reakeki, roholaõkeki, txiðrare, urileta awareny bitòtynykre beded erynamy.

¹² Tahe tiiboho roire. Rybe ritÿnydÿÿmyhÿre iny ixidee rexirahĩrenykemy.

¹³ Tyytybybina irehemy iny-ribi riri-radÿÿnykemy. Sõwemy inybina tyre òlÿre ritxiwire. Tai tahe riteytenyre.

¹⁴ Kia heka iòlò Herodi roholara. Jesuisini dori

erynatyhymy raremyhỹ. Tahe ijõboho rarybemyhỹreny: —Joaõ Sebedỹĩdu rexixara rubu-ribi. Ijõ rarybemyhỹreny: —Eliale ratxireri.

¹⁵ Ijõ rarybera: —Deuxu rybedỹĩdu ratxireri. Deuxu rybedỹĩduõ wese heka ratxireri.

¹⁶ Herodi roholareu aõbo Jesuisi riwinyreu, rarybera: —Kia hãbu Joaõ ratxireri. Kia heka irati reorore heka rare.

¹⁷ Kia heka iõlõ Herodi riteõnyre imynamy. Idi tahe ritisanyre rõtenawo-ò. Taseriõre hãwyy òraru-ki kia riwinyre. Filipi iseriõreni rare. Iseriõre hãwyyini Herodia rare. Herodi, Herodia-wana roire iseriõre riõrese-wana.

¹⁸ Juhuule Joaõ rarybere Herodi-ò: —Kai aõkõre aseriõre hãwyy-di mabeõtyhy.

¹⁹ Herodia tamy iky reamyhỹ rirubunyky ratximyhỹ tahe aõkõhyllere.

²⁰ Herodi tahe Joaõ rityhynyre. Tii rierymyhỹre Joaõ hãbu wihikỹõ ratximyhỹ. Tai riyrubunyre rõtenawo-ki. Herodi Joaõ roholareu, urile bede riõtiinyre urile roholawihikỹre.

²¹ Kia txuu ibeõra reare Herodi lisina bere-namy riwinyre. Tahe ibutumy hãwã dinodu, soldado wedu mahãdu, tule ibutumy hãbu ninihikỹ Kalileia mahãdu-ribi rihuõtere.

²² Ijadõma ralore resere, Herodia riõre. Herodi, iny huõtedu mahãdu-wana tamyreny awire. Iõlõ ijadõma-ò rarybera: —Aõtxile aõma wadee bexitõenyke, adee ariwahinykre.

²³ Inatyhymy adee ararybekre. Waaõna aõna iweeremy bexitõenykeki, adee ariwahinykre.

²⁴ Ijadõma tadi ritỹĩraxinyre aõmybo tahe tamy rexitõenykre. Ise rarybera: —Joaõ Sebedỹkỹdu rati

kai bexitòenykre.

²⁵ Tahe ijadòma ròsere iòlò-ò. Tahe ijadòma rarybera: —Joaõ Sebedỹkỹdu rati kai biwahinykre hyna tyre-ki.

²⁶ Iòlò sòwemy rabadewore irybe-ki. Rex-itxiõnyõlere iny dori sòwemy ibire-ki.

²⁷ Iòlò soldado rariare Joaõ rati òrysymy. Tahe irati riorore ròtena-ki.

²⁸ Tahe irati diwyde besetyre-ki. Ijadòma-ò riwahinyre, tahe ijadòma tadi-ò riwahinyre.

²⁹ Joaõ erydỹỹna rieryreu tahe, nade iumy òrysymy. Tahe iumy riwyre wabede-ò.

³⁰ Jesuisi erydỹỹna mahãdu ròsereenyre Jesuisi-ò. Tahe relyyrenyra ibutumy aõmydỹỹnana tule ibutumy rierynanyhỹre.

³¹ Jesuisi tamy rarybere: —Inyboho sohojile rokoireny bederahy-txi ixielehydỹỹmy. Tii dori rarybera tamy heka byrena iòhòtyhyõlere tamy roxina raòhòõlere. Iny sòwemy tamy wii reuty-dynreri.

³² Tahe tiiboho sohojile hãwò-di roire bederahy-txi inyõ-ò.

³³ Iny sòwemy tuu robira ròhònyrerimy. Tahe iny ibutumy hãwã hãwã ludu rajaranyre tòròsòna-ò. Tiibohole juhu rehemynyre iko-ki.

³⁴ Jesuisi rororeu, tahe inymy sòwemy robire, ri-raòreriò. Jesuisi tamy ratòenymyhỹre. Tiiboho dori iwese budoeni idi itxereduõmy rỹireri wesemy.

³⁵ Txuu raloreu, ierydỹỹna mahãdu Jesuisi-ò roire. Tiiboho rarybere: —Ka kỹnyhe bederahy roire txuuke rexihura.

³⁶ Kai tahe iny biteònykre hãwã hãwã mahãdu-ò rỹsỹna ixideereny õbradỹỹmy.

³⁷ Jesuisi tamyreny rarybera: –Kaiboho tamy rÿsÿna biwahinykre. Tahe raryberenyre: –Timybo tahe inyboho 200 prata womati nieru-di orotxu rikiõbranyrenykre. Timy wexe tamyreny rÿsÿna rikiwahinyrenykre. Jesuisi tamyreny rarybera:

³⁸ –Tiwese orotxu bohe rÿire. Maa tamy itxeremy. Idi tahe rieryrenyreu, rarybera: –orotxu iruyre, utura inatxi.

³⁹ Idi tahe Jesuisi iny rabòròhòkÿ asityre rorukukremy.

⁴⁰ Idi tahe iny rabòròhòkÿ wii rirareare, ijõ sÿwētamy, ijõ 100my.

⁴¹ Jesuisi orotxu utura-wana rimyre tahe retehere biu-ò Deuxu-ò rexitòenyre. Idi tahe orotxu reòròròre. Riwahinyre taerydÿÿna mahãdu-ò riwykremy iny-ò. Tule utura inatxi wirarea riwahinyre iny mahãdu dee.

⁴² Ibutumy iny riroxire. Rihydymy rÿimyhÿ.

⁴³ Idi tahe ritÿxinyre waòinatxi reurò weririmy orotxu yre yre utura-wana rauhenyredi.

⁴⁴ Kia heka rerÿsÿre 5000 inymy rÿsÿna-di.

⁴⁵ Juhu Jesuisi riteònyre taerydÿÿna mahãdu ixiko-ò kanaijõwe-ribi ijà-ò, Besaida hãwã-ò. Tii tahe ririre iny riteònykremy.

⁴⁶ Tahe riteònyreu, tii rare ixitòedÿÿmy bede ratòhòkÿ-ò.

⁴⁷ Txioro bedesou hãwò ahotya-ki ratximyhÿre. Jesuisi suki ratximyhÿre ixisohojile.

⁴⁸ Tahe yhy rebònymyhÿ iutedereny-ribi. Hãwò rariaõlemyhÿ. Tahe Jesuisi tuu robire txu ijera iòhò-di. Tahe betyredile tamyreny rariare. Jesuisi iratyreny wese rariakre.

49 Tahe tuu robireu, betyre-di rariareriò, tiiboho unisŷna rōhōtinyrenyre, rirajuarenyre.

50 Tahe ibutumy tuu robira ibutumy ruberurenyre. Jesuisi aōwesele rarybere: —Urile beysabeny, breburenŷmy. Jiarŷle watxireri.

51 Tii ralore tamyreny hāworo-ò. Yhy urile ixāwire. Ierydŷŷnaboho bede riòtiinyrenyre.

52 Tiiboho ruberurenyre, orotxu bedeòbyna dori rierykōrenyre.

53 Tiiboho riòhòrenyreu, ritehemynyre Kene-sare-ò. Kia-ki hāwò ritisarenyra.

54 Tahe hāworo-ribi ròtuòreriu, ibutumy iny Jesuisi rieryra.

55 Juhu raòrunyrenyre bina bina mahādu òrysymy. Idi tahe didydenyde roholarenyre titxibo tai Jesuisi ratximyhŷò.

56 Tii raloreu iny hāwā-ò aōbo ada hāwāhākŷ-ò aōbo ada bedero-ò aōbo, tiemy iny bina bina mahādu iryko-txi ritidire. Tai tamy rexitòenihikŷre tamy debò reakemy itynora-ò. Ibutumy tamy debò reareu, tahe riteytenyre.

7

1 Jesuisi-ò ributumy fariseu mahādu lahi rybe-di erydŷŷdu mahādu wahe. Tule bede ywina erydŷŷ mahāduributumy. Jerusalē-ribi ritehemynyreri.

2-5 Jesuisi erydŷŷna mahādu tebò risuhòōmy riroxireri. Fariseu mahādu, Bede ywina erydŷŷ mahādu-wana Jesuisi-ò ritŷŷraxinyrenyre: —Aōherekibo aerydŷŷna tebò risuhòōmy riroximyhŷrenyre. Aōherekibo ihetxiu bede ywidŷŷnana rityhynyōreri. Lahi rybe-di

erydỹ̃du mahãdu judeu mahãdu-wana ihetxiu iwidỹ̃nana riwinymyhỹrenyre. Tii heka tebò tiu suròduõmy riroxiõmyhỹre. Tiiboho aõna aõna wydyna heto-ribi dõõsemahãdeu, tiu heka rõhõõdile riroxiõmyhỹre. Sõwemy iwidỹ̃nareny rityhynymyhỹre. Bemona butxi, womati bese-wana risuhòrenyre.

⁶ Jesuisi tamy dirawyònyde: —Isaia juhuule rarybere tiwesebo kaiboho toite. Kaiboho itxenadỹ̃du toite. Riritinomy rỹire:

—Kaiboho riwawowydynymyhỹre tary-di. Tahe awo-ribi waluuõlemyhỹre.

⁷ Kaiboho riwawowydynyre tahe watxi nohõti ijeraõlerenymy. Kai teernanyteri erydỹ̃na-di iny nohõti-ribi namyhỹdeõle.

⁸ Kai Deuxu erydỹ̃na tyhydỹ̃õmy. Iny erydỹ̃nale tetyhynytenyte.

⁹ Tii tamyreny rarybera: —Kaiboho aõbo ijõ bihõrõnybenyleke, biaõmysỹnybenyke. Deuxu rybe bede ywina kaiboho tetyhynyõlemyhỹtenyte. Arybe bede ywinale tetyhynyõlemyhỹtenyte.

¹⁰ Moisesi rarybera:

—Kaiboho biytyhynybenyke adirybe-ò, tybyrybe-ò. Inyõ tadimy tybymy iehehemy rarybekeki, aõtaxiny ruruke.

¹¹ Kaiboho teernanyteri hãbuõ-ò tadi tybywana-ò rarybekemy: —Wanieru waribi bitaõke. Ariwahiny dori Deuxu-ò. Wanieru heka korbỹ rare. (Korbỹ heka uri wahidỹ̃na rare, iwitxira rybe wahe.)

¹² Jesuisi rarybehymy rare: —Kiawese riernanymy raremyhỹ, kaiboho uritere hãbuõ tadi-

boho-ò aõmydỹỹõmy rarekemy.

13 Kawese ityhydỹỹrenyõmy Deuxu rybe, aerydỹỹna òraru-ki. Sõwemy aõna aõna kawese tatỹỹnytenyete.

14 Tahe Jesuisi ixityre rarybera inysõwe-ò: — Bodoholabenyke, ibutumy bierybenykemy.

15 Aõbo iny-ò ralòmyhỹre, kia tahe iny risunyõlemyhỹre, inywo-ribi tahe namyhỹde kia tahe iny risunymyhỹre.

16 Inyõ bierybenykeki, boholawibenyeke.

17 Tahe iny-ribi ròhònyreu, heto-ò raloreu, ierydỹỹna mahãdu tahe tamy rỹỹraxire ijyymy.

18 Tii tamyreny rarybere: —Kaiboho tule aõbo teeryõmahãtenyete. Aõbo iny-ò ralòmyhỹre, kia iny risỹnyõlemyhỹre.

19 Tawotyhy-ò dori ralòõlemyhỹre. Urile weryri-ò ralòmyhỹre idi umy-ribi ròhònymyhỹre. (Ibutumy rỹsỹna tahe awire riki.)

20 Tule rarybere: —Aõbo iny-ribi namyhỹde, kia risurisunymyhỹre.

21 Inywo-ribi tahe ròhònymyhỹre ibutumy nohõtina binahakỹ. Kia heka rare nohõtina binahakỹ: òta òtalem, wasilemy, rubudỹỹlemy, ijõ hãbu riðrese ridymy,

22 ibutumy aõna aõna wedu iny ratyrekemy, binamy rõhõtinyhỹre, ruilemy, aõbina binaõle, itx-eredu, aõbina binalemy rybedu, tule itxỹtelemy.

23 Kia heka ibutumy bina bina inywo-ribi namyhỹde. Kia heka iny rexisunymyhỹre.

24 Jesuisi rexitare. Tahe r re Tiro hãwãreny-ò, Sidõ beà hãwã hãwã-ò. Tahe tii ralore hetowo-txi tahe moõ rierykõdi ixidire hetowo-txi. Ralòrau

tahe, rexiwòke aõkõ.

²⁵ Jesuisi tyhynina-ò hãwyy roholare, tahe tamy nade, tatiowotimy resere. Iriòre-riki tyytybybina dire.

²⁶ Kia heka hãwyy Grego mahãdu rare. Ilahinire heka Siru Senisia. Tii Jesuisi-ò rÿÿraxire tyytybybina iriòre-ribi deòdÿÿmy.

²⁷ Tahe Jesuisi tamy rarybere: –Txioiny, juhu inihe uladu mahãdu riroxikre. Wadee awiòre uladu-ribi rÿsÿna ritake ijòròsa-ò.

²⁸ Hãwyy rirawyònyra: –Inatyhy rare, Wãhĩ. Kurile rÿsÿna kyre kyre rejujumahãre. Kòwòruku bese-ribi, kuladu-ribi. Kiamy heka itxoòròsa rirakuximyhÿre.

²⁹ Tahe Jesuisi tamy rarybera: –Kia rybe òraru-ki heka kaa tarybeta tyytybybina ariòre-ribi rohonyra. Kia bòðekre aheto-ò.

³⁰ Hãwyy taheto-ki rehemynyreu, iriòre-ki rahara byretyre-ki roire. Hãwyy rieryre tyytybybina iribi ròhònyre.

³¹ Tai tahe Jesuisi ixityre rexitare Tiro hãwãreny-ribi, Sidõ beà hãwã reny-ò rara Kalileia aho-ò. Tii raremyhÿu, Debòwiò hãwã hãwã reny ririre.

³² Tahe tamy didydenyde hãbuõ nohõtityõ. Tii roholaõlemyhÿre. Tule awimy rarybeõhyylemyhÿre. Tahe rexitòenyrenyra Jesuisi-ò, tebò ityre ritidikemy.

³³ Jesuisi tii ritare inysõwehekÿ-ribi tahe tebò ritidire tõhõtì-ò. Tahe rarybexinyre tahe idi tòròtòbymy reare.

³⁴ Tahe Jesuisi tarue ruwyre biu-txi, ele-di reare. Tahe rarybere: –Ebata. (Kia heka rybe ri-

wiuròsòdỹmy rare, –Biraynyke.)

³⁵ Aõwesele tõhõti riraynyre. Tòròtò riykoykonyre. Tii aõwesele awimy rarybere.

³⁶ Jesuisi rarybere: –Uritere iny-ò ijyyõmykremy. Ihãrele tahe ibutumy kiamy iny-ò relyymyhỹre.

³⁷ Idi bede riòtiinyrenyrene. Tahe raryberenyre: –Ibutumy tii riteytenymyhỹre. Tii nohõtity aõwesele roholamyhỹre. Hãbu rybeõ aõwesele rirybedỹỹnymyhỹre.

8

¹ Kia txuu ixityre iny sõwemy ributunyre. Kiau tule aõrỹsỹnamy ijõõhyylere. Jesuisi taerydỹỹna mahãdu ixidee ributunyre. Tahe tamyreny rarybere:

² –Jiarỹ inysõwe rewotòenyrreri. Tiiboho txuu inataõ waki rỹireri byreõlemy.

³ Jiarỹ byreõlemy ariteònyrenykeki, ryrowetyakile reserenykre iòderawyrinomy. Tule, iny sõwemy irehe-ribi nade.

⁴ Ierydỹỹna tamy dirawyònyde: –Tymyaka inyboho tamyreny orotxu rikiwahinyrenykre kaberahy-ki.

⁵ Tii ritỹỹraxinyre: –Tiwesebo orotxu kai ijõdire. Tiiboho rarybere: –Debò inatxi reuròmý.

⁶ Jesuisi iny sõwemy risỹdỹỹnykremy sutyre-ò. Tii orotxu debòinatxi reuròmý rimyra. Tii rexitòenyreu tahe riorore. Tahe riwahinyre taerydỹỹna mahãdu-ò riwykemy iny sõwe-ò.

⁷ Tule utura ibutemy rỹimyhỹ. Tahe rexitòenymy rahudi tahe taerydỹỹna-ò rarybere: –Kaa tule biwybenyke iny sõwe-ò.

⁸ Tiiboho riroxirenyremy tahe rihydymy ratx-
imyhỹ. Iyre yre rauhenyrene riwyrenyrene weriri
debò inatxi reuròmymy riwyrenyrene rỹỹximy.

⁹ Inaubiòwa mil iny iòhòmymy rỹimyhỹ. Tahe Jesuisi
rexiðewarinyrene iny sòwe-ò.

¹⁰ Tii ralore hãworo-ò taerydỹỹna-wana. Tiiboho
roire Damanuta hãwãreny-ò.

¹¹ Lahi rybe-di erydỹỹdu mahãdu nade
fariseu mahãdu wahe. Tiiboho tamy nade rybe
òbitidỹỹmy. Tiiboho rỹỹraxirenyra bede erydỹỹnaò
kiditeòsinykremy. Lahi rybe mahãdu rierykemy tii
inatyhy rare urenana.

¹² Tii raelewesenanyrene tawo-ki rarybere: —
Aòherekibo kaa iny mahãdu rỹỹraximyhỹrene bede
erydỹỹnamy. Inatyhymy jiarỹ ararybekre: —Bede
erydỹỹna heka tamy rawahidỹỹòtyhy.

¹³ Tahe idi Jesuisi rexitare. Hãworo-ò ralore. Idi
rohorere kanawe-ribi ijà-ò.

¹⁴ Ierydỹỹnaboho tahe tòhòti rosare orotxu
wydysy-ribi. Sohojityhyle heka orotxu roimyhỹ
hãworo-ki.

¹⁵ Jesuisi tamy ribedeerynyrene: —Beteheiny,
biyrubuny, lahi rybe mahãdu, Herodi
mahãdu-wana wirỹsỹna uri-ribi.

¹⁶ Jesuisi erydỹỹna mahãdu ixideele rarybere: —
Aòherekibo Jesuisi kia rarybereri. Inyboho iorotx-
urenyõreriki òsana.

¹⁷ Jesuisi heka rieryra tahe rarybera: —
Aòherekibo raryberemy orotxu ijõõremy.
Kaiboho aõbo teerytenyõte. Kaiboho aõbo
arawoxierynyrenyõre.

¹⁸ Kaiboho aõbo arueõrenyrene. Tabiõletenyteri. Kai-
boho aõbo itxi õhõtireny reaõlereri.

19 Jiarỹ 5000my iny-ò orotxu reareareu, tiwesebo weririmy orotxu yre yre-di ritỹxinyre. Tahe tiiboho rirawyònyre: –Waòinatxi reurò weririmy.

20 Tahe debòinatxi reurò orotxumy reòròra 4000 inymy, tiwesebo weriri orotxu yre yre-di ritỹxinyre. Tiiboho rirawyònyre: –Debòinatxi reuròm.

21 Tahe tamyreny rarybere: –Timyrekibo tahe teerytenyòte.

22 Dehemynyde Besaida hãwã-ò. Tahe hãbu ruetà-di tamy didydenyde. Rexitòenyrenyde tamy debò reakemy.

23 Jesuisi tebòm yrimy tahe ridyre hãwã-ribi bederahy-ò. Iruetyre rarybexinyre. Tebòm tamy reare. Tahe ritỹraxyre: –Aòmbo aòbo tabiteri.

24 Hãbu tahe biu-txi tarue riukora, tahe rarybera: –Hãbumy rabira, òwòru wese rỹireriò, rariareri.

25 Ixityrele Jesuisi tebò reare irue-ò. Hãbu heka irue reyteramy òbitilemy retehereri. Robire irehetyhy-ò itỹnyhỹkỹlemy.

26 Tahe Jesuisi riteònyre isỹ-ò urile ihãwã-ribi ròðseòmkyre.

27 Jesuisi taerydỹna mahãdu-wana ròhònyrenyre Sesaria Filipi hãwãreny-ò. Ryki taerydỹnareny-ò ritỹraxyre: –Mowe hãbureny wamy raryberenyra jiarỹ raremy.

28 Tiiboho rirawyònrya: –Joaõ Sebedỹdu riki, ijõ Eliasi riki, ijõ riki Deuxu rybedỹduõ.

29 Tahe Jesuisi tamyreny ritỹraxyre: –Kaiboho, mobo tarybetenyte jiarỹ raremy. Tahe Pedro rirawyònyre: –Kai Kristu atximahãte.

30 Tii raraybinihikỹmy ixi-ki rarybera: –Inyko wamy ijyõmykre.

31 Jesuisi rexiranyre erydỹỹmy: –Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ heka aõna aõnamy aõhõkỹmy rotỹỹnynihikỹkre. Matuari mahãdu heka ixideramy ryanakre. Tule Deuxu aõmysỹdỹỹdu wedu, Bede ywina erydỹỹ mahãdu ixideramy ryanakre. Jesuisi kudurukre idi tahe txu inataõ rỹidi kedexiakre rubu-ribi.

32 Idi tahe iòrurehekỹlemy tamy rarybere. Pedro iny-ribi Jesuisi ritare, tahe tamy rarybere: – Kawese rybeõmyreke.

33 Jesuisi ròðsemy reare, retehemyhỹ taerydỹỹna-ò tahe Pedro-ò rarybere: –Bexitake wako-ribi Satanasi. Kai dori Deuxu ijoi aõkõ atximahãte. Kai hãbu ijoi tate.

34 Jesuisi ributunyre iny sõwehekỹ, taerydỹỹna-wana tahe rarybere: –Inyõ wahemy kanakeki, ixideele rexirahĩke, tahe taitxeò rimyke riwaheludunykemy.

35 Mobo taumy tarasamy rurukeki, riononykre. Tahe aõtxile iny waluukeki, Rybewihikỹ luukeki, taumy wadee riononykeki, kia heka taumy ritakre.

36 Aõbo tahe awire, ibutumy aõna aõna bitake tai aumy biononyke.

37 Aõbo tahe iny riwahinykre taumy wydyna òkesena aõbo.

38 Kai wijinabòdu òrarudu mahãdu rare, òta òtadu rare. Aõtxile iny walau warybe lau raixỹrukkeki, tule Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ ilau kanaixỹrukkeki tii nadeu ýjuwihikỹ-di boo wowydyna-ò.

9

¹ Tii tamyreny rarybere: —Inatyhymy adeereny ararybekre. Ijõõ kaki ratximyhÿre ruruõtyhy Deuxu Iòlònau taruru-di kedehemynykreu.

² Tahe debò sohoji txuu rÿidi, Pedro, Txiau, Joaõ-wana Jesuisi ridyre. Tiiboho sohojile bederatò-ò roire. Jesuisi tamyreny rexiwitxiranyre.

³ Ityy heka urile rabòtòranyre. Iurahakÿmy relere suròna ratyre heka rauranymy ritoosònyre.

⁴ Tahe tamyreny dexitÿnynyde Eliasi, Moisesi-wana tahe rarybemihÿre Jesuisi-wana.

⁵ Pedro rarybere Jesuisi-ò: —Wawedu, awityhymy inihe kaki ratxirenyreri tahe rikiwinyrenykre inataõ hetomy, ijõ adee, ijõ Moisesi-ò, ijõ Eliasi-ò.

⁶ Pedro rieryõlemihÿre aõmybo rarybekemy ru-berumyhÿremy.

⁷ Nonoe dobehede iubòròna bede ritòbònyre. Tahe rarybere reare rybeuni iy-ribi: —Kia heka wariòre waluu rare. Kaiboho tamy boholabenyke.

⁸ Tiiboho reteherenyre tahe inyõ robiòlerenyre. Jesusilemy robirenyre.

⁹ Dohedeu tahe inydee Jesuisi rarybere: — Uritere inyõ-ò tuu ijyyõmykre aõmybo tobitemy. Uritere Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ rubu-ribi rexixareu, tai tahe tuu belyybenykre.

¹⁰ Kia rybe wasimy riworenyre. Ixideerenyle wii ritÿÿraxinyrenyre: —Aõmybo rarybereri, rubu-ribi rexixamy nade.

¹¹ Tiiboho tamy rÿÿaxirenyre: —Aõherekibo bede ywina erydÿÿ mahãdu rarybere Eliasi juhu kanakremy.

12 Tii rirawyònyre: –Inatyhymy, Eliasi juhu nade. Ibutumy aõna aõna riywinykremy. Tewesebo raritinanymy rỹireri: –Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ aõna aõnamy aõhõkỹmy rotỹỹnynihikỹre. Tahe tii inydee awiõhyykre.

13 Adeereny ararybekre: –Eliasi nade. Tule iny ixideewilemy tamy riwinyreny. Kaheka iaõmydỹỹnana riritinanymy rỹire.

14-15 Jesuisi dehemynydeu taerydỹỹna mahãdu-ò, tahe robire iny sõwehekỹmy tahe bede ywina erydỹỹ mahãdu taerydỹỹna-wana ritxiõnymyhỹre. Tahe Jesusimy robireu, tahe tiiboho riumysaõnyreny. Raòrunyreny irybedỹỹmy.

16 Tamy rỹỹraxire: –Aõmybo tamyreny tatỹỹraxinyteri.

17 Inyõ rirawyònyre: –Erydỹỹdu, wariòre adee redyreri. Tii tyytybybina rybeõhõkỹ-di ratxireri.

18 Tyytybybina rimyreu tahe riatyre bede-ò. Idi tahe urile txuu riyiyinyre. Tahe tii rubureriwe-sele roire. Aerydỹỹna-ò jiarỹ rarybera tyytybybina riteranykremy, tahe tiiboho iruruõhyymyhỹ.

19 Jesuisi tamyreny rarybere: – Tiwesebededỹỹnanabo wijinabòdu ityhyõlemy rỹira. Tiwesebededỹỹnanabo awanareny ariijekemy. Wadee uladu bididyke.

20 Tahe didydenyde Jesuisi-ò. Jesusimy robireu tahe tyytybybina urile raitxỹteitxỹtenymy resere. Idi tahe urile bede-ki rara õhòremy raratymyhỹ rybexi irywomy ròhõnymyhỹ.

21 Jesuisi rỹỹraxire uladutyby-ò tiubedemybo taheka kaa binana tamy dehemynyde. Tii rary-

bere: –Uladuylaule idi ròrarunyre.

²² Tiwese wese aõkõ idi rehure bera-ò, heòty-ò rahukemy. Aõ biwinykeki, jiarỹboho biwawiòhenanyke wijile. Kai biwaruxetòenybenyke.

²³ Jesuisi rarybere: –Kai bityhynykeki, ibutumy aõna aõna rỹimyhỹre.

²⁴ Aõwesele uladutyby ryryre idi tahe rarybere: –Jiarỹ retyhynyre, biwiòhenanykre aõbo rauhenyre.

²⁵ Jesuisi iny sõwemy robire wii rotyrerimy, tahe riteranyre tyytybybina-ò: –Kai tyytyby rybeõ tule roholaõ iribi bòhònykre, tiu ixityre malòòtyhy.

²⁶ Tyytybybina ryryre. Uladu ritxỹtenyre idi tahe ròhònyre. Uladu rubuwesele roire herimy. Tahe iny sõwemy rarybere: –Tii rurura.

²⁷ Jesuisi rimyre tebò ritamadỹỹnyremy tahe uladu rỹire lamamy.

²⁸ Heto ralorenyreu ierydỹỹna mahãdu tamy rỹỹraxirenyre: –Aõherekibo jiarỹboho tyytybybina riteònyòrenyra.

²⁹ Tamyreny rarybere: –Kaiboho bexitòenybenykeki byreõna-di bonybenykeki, kiawesele heka ròhònyke.

³⁰ Iribi ròhònyreu, Kalileia lowysy-di roirenyre. Jesuisi heka inyerydỹỹderamyhỹ tai ratximyhỹki.

³¹ Taerydỹỹna mahãdu Jesuisi rierynanyhỹre. Jesuisi tamyreny rarybere: –Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ heka rawahidỹỹkre hãburenyõ-ò. Tii hãbureny rirubunykre. Idi tahe txu inataõ txuu rỹidi tahe kedexixakre rubu-ribi.

³² Tiiboho rierykòlere tahe ruberurenyre tỹỹraxidỹỹki.

33 Idi tahe rehemynyre Kafanaõ-ò. Ralore heto-ò. Jesuisi tamyreny rỹraxire: —Aõmywe widee tarybetenyteri ryro-ki.

34 Tiiboho urile roholarenyre rybeõlemy. Ryro-ki dori rarybemyhỹ mowexe wiribi aõnimy ròhònykre.

35 Tahe Jesuisi ronyrenyredi, Jesuisi taerydỹna mahãdu ributunyre erydỹmy: — Inyõ juhuludumy rarekemy ratxikeki, tai heka tii ihewoludukre. Tule tii reakre ibutumy deòdumy.

36 Tahe Jesuisi uladuõ rimyre risỹnyre iubetya-txi tahe taerydỹna-ò rarybere:

37 —Moõ uladu kawese wadee riwiòhenanykeki, riwawiòhenanyre. Moõ riwawiòhenanykeki, tule wateòdỹdule riwiòhenanyre.

38 Joaõ tamy rarybere: —Erydỹdu, jiarỹboho tuu rabirenyra inyõ tyytybybina-di ani-ò rehureriò. Tahe iny mahãdureny aõkõ rare. Tahe jiarỹboho tamy reijõnyrenyre iny mahãdureny dori aõkõ rare.

39 Tahe Jesuisi rarybere: —Biiõnybenyõkre. Inyõ wani-di bedeòby riwinykeki, wanimy heka ibi-namy rarybeõtyhy.

40 Iny òluduõkeki, tii heka iny ijoi rare.

41 Inyõ beõ adeereny waninamy ri-wahinykre-wana, kai waerydỹna dori tate, inatyhymy adee ararybekre. Tii tawahidỹna ritakre.

42 Inyõ kaa uladu ityhydỹdu riatykre òraruna-txi, kia heka tamy awire tòti-ki myna ritaamy idi bera-txi rehure.

43 Ebòle araatykeki òraruna-txi, juhuule adee awire ebò biòròke. Kia heka awityhykre

iny welytyle ralokre biu-ò, tahe awiõt̄tyhykre heòtytòteehekỹ-ò ralòkeki debò inatxi-di.

⁴⁴ [Tai mohõ ruruõt̄tyhy. Heòty ruruõt̄tyhy.]

⁴⁵ Awa araatykeki òraruna-txi, juhuule adee awire awa biòròke kia awire iny rariake awa sohojilemy, awiõre heka heòtytòteehekỹ-ò ralokre awa inatxi-di.

⁴⁶ [Tai mohõ ruruõt̄tyhy. Heòty ruruõt̄tyhy.]

⁴⁷ Arue araatykeki òraruna-txi, bitake idi behuke juhuule adee awire arue sohoji-di Deuxu Iòlò biu-ò ralokre, tahe awiõre heòtytòteehekỹ-ò ralokre arue inatxi-di.

⁴⁸ Tai mohõ ruruõt̄tyhy. Heòty ruruõt̄tyhy.

⁴⁹ Ibutumy iny heka heòty-di rijyyranykre.

⁵⁰ Jyyra heka awire, saa wahe. Urile taruru ri-ononykeki, tiwesebo tarỹsỹna uri ixybyle tawo-ki bitidikre. Kaiboho ibutumy widee eysarenylere.

10

¹ Jesuisi iribi rexitare. Tahe rare Judeia bedede-ò, tule Jordaõ kanawe-ribi ijà-ò. Iny sõwemy tamy ributunyre, tahe tiiboho Jesuisi rierynanyre. Tii reòarimy tuu ratximyhỹre.

² Tamy lahi rybe-di erydỹỹdu mahãdu dehemynydenyde irutaadỹỹrenymy. Tahe tamy rỹỹraxinyre: —Hãbu aõbo tahãwyy ririleke, awire aõbo ibinare aõbo.

³ Tahe Jesuisi tamyreny rirawyònyre: —Aõrybe bede ywina-di Moisesi rierynanyre.

⁴ Tahe tiiboho Jesuisi-ò dirawyònydenyde: —Tii rierynanyre iny tahãwyy ririkemy. Urile juhUU hãwyy bede erydỹỹna rybe tyyriti riwinykemy, idi tahe tahãwyy ririkemy.

⁵ Jesuisi tamyreny rarybere: –Ōhõtityre dori Moisesi kia rybe bede ywina adee riwahinyre.

⁶ Juhu bedeu Deuxu riwinyre hābu, hāwyy-wana.

⁷ Iurenana tahe hābu tadibohosỹ-ribi ròhònymyhỹre tai roimyhỹre hāwyy-wana.

⁸ Hābu inatyhy hāwyy-wana roimyhỹreu, sohoji tyhylemy radenymyhỹre.

Iny inatxi inymy aõkõ rỹimyhỹre, sohoji tyhylemy rỹimyhỹre.

⁹ Hābu hāwyy-wana Deuxu ributunyreu, iny iwitxira wiribi ritòhòrarienyõtityhy.

¹⁰ Hetowo-ki tahe ierydỹỹna ritỹỹraxinyre kia rybe-ki.

¹¹ Jesuisi tamyreny rarybere: –Aõtixile hābuõ tahāwyy ririkeki tahe ijõ-wana roiukeki, kia heka òtadu rare.

¹² Hāwyy tahābu ririkeki tahe ijõ hābu-wana roiukeki, kia heka wedena rare.

¹³ Tiiboho tamy didydenyde uladu tamy debò reakemy. Tahe ierydỹỹna riononymy rarybere tamy idyrenyõmykre.

¹⁴ Jesuisi kiamy robireu, rikyaranyre rarybere: –Txiò, kididyke uladu wadee. Uladu wese dori Deuxu Iòlòna rare.

¹⁵ Inatyhymy ararybekre: –Moõ heka uladuwe-semy Deuxu Iòlòna ralòõkeki, kia heka Deuxu Iòlòna-ò ralòõtityhy.

¹⁶ Tahe Jesuisi rexiranyre uladu manamy taaxiò-ò rimyre. Tahe tebò iratyytyre ritidimy tamyreny rarybewihikỹre.

¹⁷ Tahe Jesuisi rydi raloreu, hābuõ tamy reare. Tahe hābu iko-txi resere tatiowotimy. Rarybere:

—Erydỹđdu wihikỹ, ađwexe ariwinykre biu-ò hena aritakremy tiiehyymy umywihikỹ-di ararekremy.

¹⁸ Jesuisi tamy rarybere: —Ađherekibo wihikỹmy wadee tarybeta. Hābu awiōre. Deuxu sohojile tahe awire.

¹⁹ Bede ywina kai teeryte: rubudỹđōmykemy, tule òta òtaōmykemy, wasiōmykemy, tule ruiōmykemy, iny wii itxenadỹđōmykemy, adi bityhynykemy, boo tule.

²⁰ Hābu tamy rarybere: —Erydỹđdu, kia bede ywina rewinyhyylere, uladuule wiji-ò.

²¹ Jesuisi tamy retehere tuu reðarire tahe rarybere: —Kai sohoji ađmydỹđnale aki nasiranyde. Kai makre, ibutumy ađna ađna-di bòhònykre, idi tahe idi biwahinykre iny ađkō mahādu-ò. Kia tahe ađmydỹđnadikre biu-txi. Tahe manakre biwahe-ludunykre.

²² Kia rybe-ki heka hābu rabadewore. Rexitare ibedewomy urile iađna ađna sōwetyhyreki.

²³ Jesuisi retehemy iwerura-di tahe rarybera taerydỹđna-ò: —Kia iny iađna ađna sōwemy rỹireri, tamy Deuxu Iòlòna-ò ralòke isirare.

²⁴ Ierydỹđna mahādu bede ribedeòtiinyrenyre irybe-ki. Jesuisi ixityre rarybere: —Waexibo, isiratyhy rare Deuxu Iòlòna-ò ralòkemy.

²⁵ Kamelo tyyrorenawo-di ralòkemy isirakeki, kia-ribi isiratyhyre iny iađna ađnadikeki ralòke Deuxu Iòlòna-ò.

²⁶ Tiiboho bede ratiinyre sōwemy. Widee rarybere: —Mobo tahe iòraru-ribi iny ritakre.

²⁷ Jesuisi iwerora-di retehere tahe rarybera: —Inatyhymy kōaōboka hābu-ò isiratyhyre. Deuxu-ò tahe ibutumy ađna ađna isiraōre.

28 Pedro rexiranyre rarybere: –Boholake, jiarỹboho ibutumy rerirenyra araheludun-ykremy.

29 Jesuisi rarybere tamy: –Inatyhymy adeeremy ararybekre. Moõ waluukeki, rybewihikỹ luukeki, kia heka ririkre: heto, taseriõre, tyby tadi-wana, tariõre, tabede, ibutumy ririkre.

30 Wijile itarasamy rarekre: 100 sỹmy, 100 seriõre, 100 tybyboho, 100 tadibofo, 100 tariõreboho, 100 tabede. Iny tamy rarybebinanykre tule. Ijõ bede kanakre tahe taumy tỹmyra-di tiemy rarekre.

31 Tahe sõwere juhu ludu ihewomy ròhònykre. Ihewo ludu ijõ iko-ò ròhònykre.

32 Tiibofo rydi raòwònyrenyke Jerusalẽ hãwã-ò. Jesuisi heka rare ikorenymy. Ierydỹna mahãdu bede ribedeòtiinyre. Tiibofo Jesuisi riheludun-ymy ihewo-ribi. Tahe Jesuisi reraòmyhỹ idi rare waòinatxi reurò taerydỹna mahãdu-wana. Tii relyyre ixityre aõbo ixidee kỹnyikremy.

33 Boholabenyke inyboho roirenyreri Jerusalẽ-ò. Kowa, jiarỹ Deuxu Riõre Hãbutyhyhykỹ, inyõ riwawahinykre Deuxu aõmysỹdỹdu mahãdu wedu-ò, bede ywina erydỹ mahãdu-ò. Kia warubudỹmy riwawahinykre tori-ò.

34 Tiibofo kidiwahikre. Watyre kanary-bexinykre. Òhòte-di kidiwahãtenykre. Idi tahe kidiwarubunykre inataõ txu-di. Tahe rubu-ribi adexixakre.

35 Joaõ, ijõ Txiau, wii Zebedeu riõre, tamy nade. Tahe rarybere: –Erydỹdu, kai aõma aõ wadeeremy biwahinykre.

³⁶ Jesuisi rarybere: —Aõbohe jiarỹ adeereny ari-wahinykre.

³⁷ Tahe tamy rarybere: —Kai, aiòlõnasỹ-ò kedehemynykreu, aruruwe-ribi aronykre, waseriòre ahywewe-ribi ronykre.

³⁸ Tahe Jesuisi rarybere: —Kaiboho teeryõlemahãte aõmybo textitõenyteri. Kaiboho aõbohe wabemona-di biõbenyke idi Jerusalẽ-ò adiõkremy wahãredi. Kaiboho aõbohe wasebena-di mohõlebenyke idi jiarỹ anohõkremy wãhãredi.

³⁹ Tiiboho dirawyõnyde: —Kohe tulekre. Jesuisi tamyreny rarybere: —Bemona-di ariõkre kaiboho tule idi biõbenykre. Sebena-di jiarỹ adohõkremy, kaiboho tule idi mohõbenykre.

⁴⁰ Tahe mobo wabire ronykre ruruwe-ribi hywewe-ribi kia heka jiarỹle ariwahinyõkre. Kia tahe iyrubudỹỹmy rỹireri Deuxule kidiwahinykremy.

⁴¹ Tai debòwiò erydỹỹna mahãdu heka Joaõ-ò, Txiau-ò tamyreny iky reare.

⁴² Jesuisi tamyreny ryryre tamy kanakemy, tahe rarybere: —Kaiboho teerytenynte toriwedu irurusõwe dire. Iny nihikỹ heka iny my deòdu luure.

⁴³ Jesuisi kiamy rarybere: —Kia wese tahe aworeny-ki aõkõkre. Kaiboho aõtxile mobo bòityhynyhykremy, ijõ iny deòdumy rarekre.

⁴⁴ Mobo juhutyhy rarelekre, deòdumy rarekre.

⁴⁵ Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ nade teòdu sòwekemy aõkõ tahe ixilemy reòdunykeny. Nade taumy wahidỹỹmy sòwemy iny tarasamy.

⁴⁶ Idi tahe roire Ijeriò hãwã-ò. Jesuisi taerydỹỹna-wana iny sòwehekỹ-wana

ròhònyrenyra. Tahe rahare Bartimeu ruetàhàkỹ-ki. Bartimeu tahe Timeu riòre rare. Tii ronyre rywe-ribi aõna aõnamy rexitòenyneri.

⁴⁷ Tii roholare Jesuisi Nazare ludu kia rare tahe tamy ryryra: —Jesuisi, Davi riòre, wadee marux-etòekre.

⁴⁸ Sõwemy tamy rarybere: —Rybeõmyke. Tahe aõhe-wana tii rarybemyhỹre: —Davi riòre wadi mawotòeke.

⁴⁹ Jesuisi riyryre tahe rarybere: —Tamy byryke wadee kodoikemy.

⁵⁰ Tahe rexitareu rỹire, wylemy nade Jesuisi-ò.

⁵¹ Jesuisi tamy rarybere: —Aõmybo kai taruteri adee ariwahinykremy. Tahe hãbu ruetàhàkỹ tamy rarybere: —Wawedu, ixityre arobikremy.

⁵² Jesuisi tamy rarybere: —Makre, atyhydỹna kai arateytenyra. Kialehe rare. Aõwesele ixityre tii robire. Tahe Jesuisihemy rare, ryki.

11

¹ Jerusalẽ iòhòmy ritehemynyrenyreu, tahe inatxi taerydỹna riteònyra hãwã-ò. Inatxi hãwã-ò iòhòmy, Betabaji, Betỹnia-wana. Kia-ò Oliveira hãwãlò roire.

² Jesuisi rarybere: —Kaiboho boikre kowa hãwã-ò. Kowa-ò birònykreu jumentinho mahabenykre. Moheka ityre rariaõlemy ratximyhỹre. Bieseke, wadee bididyke.

³ Inyõ adeereny rarybekeki: —Aõhekremybo idi atxitenyteri. Tahe tamy marybebenykre: —Wanyrỹ tuu rurureri. Ixityre kaò kidiòkesedỹnykre.

⁴ Tahe hãbu roire. Jumentinho ryro hetoijò-ki ritisanymy rÿimyhÿ. Tai riesere.

⁵ Kia hãwã mahãdu rarybere: —Aõherekibo jumentinho kaiboho tetatenyta.

⁶ Tai tiiboho Jesuisi rybe tamy riwahinyra. Tai hãwã mahãdu jumentinho riwahinyre.

⁷ Tahe ridyrenyre jumentinho Jesuisi-ò. Tiiboho tatyreny ritidirenyre jumentinho tyremy. Tii-boho risÿnyrenyre Jesuisi ityre-ò.

⁸ Ijõboho tahe horerule ritidire ryromy, ijõ tahe tauwõhi ryromy ritidire ityre rariakemy.

⁹⁻¹⁰ Ihewo ludu, iko ludu rawyhyrarònyreri, tule ryryreri: —Tii heka wowydyna rare. Tii heka Wanyrÿ niwesekemy naderi. Wowydyna rare iny labie Davi Iòlõna. Kai Iòlõna kanakre. Wyhyrarò biu-txi kodoholakre.

¹¹ Kia wese Jesuisi ralore Jerusalẽ-ò. Dohodÿÿna heto-ò ralore, ibutumy retehere, idi tahe ròhònyre txiorotyhyreki. Tahe Betÿnia-ò roirenyre.

¹² Ijõ txu biòwamy tahe Betÿnia-ribi rexitarenyreu tahe tii rama rahure.

¹³ Òwòru figueira rademy robirenymy irehe-ribi. Tahe tamy ritehemynyreu iraty-ki raharenyõlere, aõmyreki figueira raty bededÿÿnanamy aõkõ bede rÿimyhÿre urenana.

¹⁴ Òwòru figueira-ò Jesuisi rarybere: —Tiu heka moõ araty ritòõtyhy. Tahe ierydÿÿna roholare.

¹⁵ Tahe ritehemynyrenyre Jerusalẽ hãwã-ò. Tahe Jesuisi dohodÿÿna hetowo-ò ralore. Tahe kia-ribi aõna aõna-di rohonomyhÿre mahãdu, õbradu mahãdu diteònyde. Tahe nieru wibydyÿdu

mahādu, òwòrubesedỹỹ-di Jesuisi rehure. Bòtòe dinodu mahādu rynana-di Jesuisi rehure.

¹⁶ Inyō heka ritxydyỹnyōlere dohodỹỹna hetowo-ki.

¹⁷ Rierynanymyhỹre tahe tamy rarybere: — Raritidyỹōlemy aōbo rỹireri:

Waheto kōaōboka inatyhymy ibutumy iny witzira witzira dee ixitōedỹỹna hetomy rỹirakre.

Waheto tewinytenyete wasidu hetowesele.

¹⁸ Bede ywina erydỹỹ mahādu, Deuxu aōmysỹdỹỹdu wedu mahādu roholarenyreu, rōhōtinyrenyre: —Timybo inyboho Jesuisi rubudyỹmy rokiwisỹnykre. Tiiboho

ruberumyhỹrenyre iny sōwemy dori bede riōtiinymyhỹ ibedeerydỹỹnarenre-ki.

¹⁹ Txioromy dehemynydeu, tiiboho rexitarenymyhỹre hāwāhākỹ-ribi.

²⁰ Txu ròhòny-di, rehemynyrenyre òwòru figueira-ò. Tiiboho robirenyre rarubumy rỹireriò, taru-wana, tararoti-wana.

²¹ Pedro ixi-txi tōhōti reare tahe rarybere: —Erydỹỹdu, betehe inihe aōma òwòru figueira rarubumy rỹire arybebina-di tamy tarybetaki.

²² Jesuisi dirawyònyde: —Kaiboho Deuxu bityhynymyhỹbeny.

²³ Inyō rarybekeki kaa bede ratòhòkỹ-ki: — Kai myike, adi adehu rỹikre berohokỹ-ki. Tahe irybe heka kedelekre. Tai inyō rityhynykeki, tumy heka kedelekre. Tahe uritere iseōdỹỹōmykre urile bityhynykre, irybe heka kedelekre.

²⁴ Iurenana adee ararybekre: —Aōtxile aō bexitòdenykre, kia heka bitakre. Bityhynykeki, inatyhymy bitake.

25 Kaiboho texitòenytenyteri wana aõbo inydee aky reamyhÿre kia biixãwididÿÿnymyhÿke ratximyhÿre, Deuxu dori riixãwididÿÿnyke aòrarureny-ribi.

26 Kai iny witxira òraru biixãwididÿÿnyòkeki, boo biu-ki ratximyhÿre aòraru riixãwididÿÿnyòkre.

27 Tiiboho ixityre doide Jerusalē hãwã-ò. Ririranymyhÿrenyreu dohodÿÿna hetowo-ki, bede ywina erydÿÿ mahãdu, Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu mahãdu, matuari mahãdu tamy doide.

28 Tiiboho tamy ritÿÿraxirenyre: —Mowe ateòdÿÿdu kia aõna aõnamy tatÿÿnymyhÿte.

29 Jesuisi dirawyònyde: —Adeereny tule araÿraxikre. Kaiboho bidiwawyònykeki, tahe jiarÿ akoreny ÿraxina arelyykre, aõrudibo aõna aõna rewinymyhÿre.

30 Tahe Jesuisi ritÿÿraxinyre: —Ratysebedÿÿna, Joaõ hõrõ, kia heka tiribibo nade, biu-ribi ada hãbu mahãdu-ribi. Kia manarybeke.

31 Tiiboho widee rarybera: —Biu-ribi inyboho raryberenykeki, tai tii rarybekre: —Aõherekibo tahe tii tetyhynytenyòte.

32 Hãbu-ribi inyboho raryberenykeki, iny aru-berumyhÿrenykre. Ibutumy iny rityhynyre Joaõ heka Deuxu rybedu raremyhÿ.

33 Tai tahe tiiboho raryberenyre: —Inyboho reeryòrenyre. Tai tahe Jesuisi rarybera: —Hebo, jiarÿ adee arelyyòtyhy modeòdÿÿdubo jiarÿ watzireri.

12

1 Iribi tahe Jesuisi tamyreny ijyÿ-di rierynanymyhÿre: —Hãbu uva oworuõ wese

ròbròre. Tahe riòtitynyre. Tahe hãloo riare oworuubetya-ki, ruỹdỹỹnyny. Tahe utò riwinyre. Idi tahe rihuòtere hãbu mahãdu-ò. Tahe rexitare tasỹ-ribi ijõ bede-ò.

² Tahe bederatysiredemy bededỹỹnana rehemynyreu, iwedu teòdu riteònyre bederaty ritakemy.

³ Huòtedu mahãdu teòdu rimyrenyre, rihetenyre tahe riteònyre ixihyykemy.

⁴ Ixityre oworuwedu teòduõ riteònyre. Kia heka irati rihetenyre ta tamy rawobinarybenyre.

⁵ Ijõ riteònyre. Kia heka rirubunyrenyre.

⁶ Tahe oworuwedu iriòre sohojilere, tahe iluumy raremyhỹ ihewomy tii riteònyre. tahe wedu rarybere: –Wariòrele heka tiiboho rityhynyrenykre.

⁷ Kia huòtedu mahãdu widee raryberenyre: –Kia heka wedu aõna aõna tarasadu rare. Rikirubunykre tahe iaõna aõna inydeerenykre.

⁸ Tahe rimyrenyre idi rirubunyre tahe idi rehurenyre oworu-ribi.

⁹ Jesuisi ritỹỹraxinyre: –Aõhebo tahe oworuwedu rotỹỹnykre. Tii kodoikre huòtedu mahãdu hudumy, tai tahe oworu riwahinykre inywitxira-ò.

¹⁰⁻¹¹ Ritina-di aõbo tariaõletenyte kia ryberiti: –Mana-di hetowidỹỹdu rehura. Kia mana heka hetohàtxi-ki ritidimy doide. Kia heka Wanyrỹ riwinyre kia iny ruereny dee aõna aõna nihikỹ rare.

¹² Tai ijohonadu mahãdu Jesuisi mynyny ratx-imyhỹ tii dori rieryre ixidee lau Jesuisi ijyymy relyymyhỹre. Tiiboho ruberurenyre iny sõwehekỹ lau. Tahe rexitarenyre, rexixãwidinyre.

13 Idi riteònyrenyrene Lahi rybe-di erydÿÿdu mahãdu, Herodi mahãdu-wana tamy imynamy irybe-ki.

14 Tiiboho rarybere Jesuisi-ò: —Erydÿÿdu, jiarÿboho araerymy adi watxiwãhãrenyrene kai inatyhy hãbu tate. Iny ibutumy adee wiwese wiweselere. Inatyhymy iny-ò Deuxurymy teerynanyamahãte. Tahe tiiboho ritÿÿraxinyrenyrene: —Awire aõbo ada ibinare aõbo nieru rawahinymyhÿre bede dinodu-ò.

15 Timybo tahe, rikiòwyny aõbo ada aõkõre aõbo. Jesuisi rierymyhÿre tõhõtinanareny, tahe ritÿÿraxinyra: —Aõherekibo kaiboho tiwaurihiteny-teri. Wadee womati nieruõ bidiwy waitxerenamy.

16 Tahe tamy diwydenyde. Tahe tii ixityre ritÿÿraxinyra: —Kawe moõ tyytarasana rare, katahe moõ tyyritina rare. Tiiboho dirawyònyde: —Kiahe bede dinoduhõrõ rare.

17 Jesuisi rarybere: —Hÿdebo, bede dinoduhõrõ tahe tamy biwahinybeny tule tahe Deuxu aõna aõnahõrõ tamy biwahinybeny. Tiiboho bede riòtiinyrenyrene.

18 Saduseu mahãdu tamy nade. Kia heka iny rubu-ribi rexixamy aõkõre-riki rierynanymyhÿre. Tiiboho ritÿÿraxinyrene Jesuisi:

19 —Erydÿÿdu, Moisesi raritinyra bede ywina-di: —Hãbuõ rurukeki, tahãwy iriòre ijõdiõkeki, tahe kia hãwy tahãbu seriòre-wana roiike. Iriòredikre taseriòre rubuòwymy roikre.

20 Seriòre debòinatxi reuròmny raremyhÿ. Juhuu ijõ roire hãwy-wana. Tahe tii rurure iriòreõlemy.

21 Tahe ihewo ludu iseriòre wytese-wana roire. Tii rurure iriòreõlemy.

22 Ihewoludutyhy tule ibutumy roire wytese-wana, tahe ituerenyre iriòreõlemy. Iròòbymy tahe hãwyy tule rurure.

23 Ixixanau tahe mohãbubo tuu rarekre. Ibutumy dori wytese-wana roire.

24 Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaki kaiboho teòsamy toite aõma ritina teeryõtenyteki. Tule Deuxururu teeryõtenyete.

25 Ixixanau heka moõ roiõtyhy. Ibutumy iny ýju wese rarekre biu bede-txi.

26 Kaiboho aõbo tatyryritinytenyõta iny rubu-ribi kedexixakremy. Kia heka raritinymy rýire Moisesi tyyriti-ki, òwòrusõmo ijyy-ki rýimyhý. Iwese Deuxu rarybere Moisesi-ò: —Jiarý heka Abraõ Deuxu rare. Ijai Deuxu rare. Ijaò Deuxu jiarý rare.

27 Jiarý heka rubu mahãdu Deuxu aõkõ rare, tahe iru mahãdu Deuxu jiarý rare. Kaiboho teòsamy toite.

28 Bede ywina erydýý mahãduõ nade ijohonamy. Tahe tiiboho widee raryberenymy roholareu, Jesuisi tamyreny rirawyònywihikýreu, tahe tii Jesuisi-ò ritýýraxinyre: —Tibo rybe bede ywina juhuure.

29 Jesuisi rirawyònyre: —Ka heka juhu ludu rare: —Boholake Israeli mahãdu, judeu ijoi mahãdu wahe. Wanyrý, iny Deuxu sohojile rare.

30 Kia aDeuxu luuke ibutumy awo-ribi, aumy-tyytyby-ribi, ibutumy aruru-ribi.

31 Ka heka ihewo ludu rare: —Kai abireludu-luuke iwese ixiluuke wese. Ijõ bede ywina heka ka ratyreõre.

32 Tahe Bede ywina erydŷŷ mahãduõ rarybere: —Inatyhymy kai tarybeta. Deuxu heka sohojile ratximyhŷre.

33 Ibutumy awo-ribi iluukemy. Ibutumy aruru-wana iluukemy. Tule ibutumy aeryna-wana iluukemy. Iwese kai ixiluure wese, abire ludu mahãdu luukemy. Kia heka ibutumy iròduxiwelloo ratyre rare. Ibutumy wahidŷŷnaloodŷŷna ratyre rare.

34 Jesuisi rieryre kia hãbu rirawyònywihikŷre tai tamy rarybere: —Kai heka Deuxu Iòlòna-ribi irehemy aõkõ. Tai tahe ibutumy ilau ruberure tŷŷraxidŷŷki.

35 Jesuisi dohodŷŷna heto-ki rierynanyhŷreu, rarybere: —Timybo Bede ywina erydŷŷ mahãdu rarybemyhŷre Kristu Davi riòre raremy.

36 Davi rarybere aõmybo Deuxu Tyytybytyhy tamy narybedemy: —Wanyrŷ rarybere Wanyrŷ-ò: —Bodony warurunawe-ribi. Txiòhe rare, aòludu awarawo-txi aritidikre.

37 Tahe Davile Wanyrŷ rininire. Timybo tahe Davi iriòremykre. Tahe iny sòwemy deysana-di roholarenyre.

38 Tii rierynanyhŷreu, rarybera: — Bexiemyhŷbeny bede ywina erydŷŷ mahãdu lau. Tiiboho heka tyyrehe-di riraluurenyre. Tiiboho heka rybedŷŷluurenyre hãwãhãkŷ riranaki.

39 Dohodŷŷna heto-ki juhurnana luurenyre. Tule ta anarŷŷ rŷiwana, juhu ryanadile tamyreny awire.

40 Tiiboho tule wytese urimynydu aõna aõna ritarenyre. Ixitòedŷŷna rehehekŷ

rexitòenymyhỹrenyre. Tiiboho heka aõnihikỹmy aõhõkỹmy dỹỹnana riòwynyrenykre.

⁴¹ Jesuisi retehemy rỹimyhỹ dohodỹỹna heto nieruhyna ratya-txi. Tii retehere timybo iny sòwemy tanieru-di tamy rehumyhỹ. Tahe ityhynihikỹ tamy sòwemy nieru-di rehure.

⁴² Tahe nade wytese iaõkõdu mahãduõ tii rare. Tii inatxi nieru sòmo-di rehure. Tanieru tahe nierukonana rare.

⁴³ Jesuisi ryryre taerydỹỹna-ò: –Inatyhymy adee araybekre. Kowa heka wytese nieru-di rehure ibutумы iny wixira ratyre.

⁴⁴ Kaa mahãdu ibutумы nieru-di rehure rauhenyredile. Tahe wytese idi rehure ibutумы tanieru-di rexihумы taумы-ribi idi rehure.

13

¹ Dohodỹỹna heto-ribi ròhònyreu, ierydỹỹna tamy rarybere: –Erydỹỹdu, beteheke inihe mana nihikỹ-ò, hetohokỹ-ò.

² Jesuisi rirawyònyre rarybere: –Kaiboho betehebennykre heto nihikỹ-ò. Kia heka mana ijõ wityre-ki rỹiõtyhy, ibutумы heka kedeljuxunykre.

³ Oliveira bederatòhòkỹ-ki tii ronyreu dohodỹỹna hetoko-txi, tahe Pedro, Txiau, Joaõ, ibutумы tamy doide rỹỹraximy iny-ribi irehemy.

⁴ Wakoreny bedelyyke, tiubo kia kỹnyikre. Ibutумы aõna aõna kỹnyikre wana tibo iny bedeerynyrenykre.

⁵ Jesuisi rexiranyre tamyreny rarybere: –Kaiboho anaitxenanydenyheny lau bexiebennykre.

⁶ Sõwemy dori roikre wanimy rarybemy rarekre: —Jiarỹ dori Kristu rare. Tahe iny sõwemy anaitxenanykre.

⁷ Kaiboho wounarybe-ò, aõbinarybe-ò, boholakreu, breburenyõmykre. Kia heka kanakremy ratximyh̃re. Urile bededỹnana ikonanamy aõkõhyylemyh̃re.

⁸ Uritere inylahinareny, ijõlahinareny-wana wii kidiaõbinanykre. Tule iòlòna mahãdu ijõ iòlòna mahãdu-wana wii kidiaõbinanykre. Bede bedesu ijõ hãwã-ki kanamytatakre. Tahe aõkõre rama kedeakre. Kia heka juhu aõhõkõmydỹnana rarekre.

⁹ Kai bexiekre anamydenyheny lau. Tiiboho anawahinydenykre aõludu wedu-ò, iòlò-ò. Tiiboho anahatenydenykre dohodỹ̃na hetowo-ki. Kiabohoko-txi wadee kaiboho kedelyykre inatyhymy aõna aõna rỹiremy.

¹⁰ Rybewihikỹ juhUU ibutumy bede hãwã hãwã-ò kiditỹnydỹnykre.

¹¹ Tiubo aradyrenykeu, urile nohõtiõmy aõbo kaiboho marybebenykre. Kiautyhyle aõmybo rarybekremy bierykre. Kia tahe marybekre. Kai dori aõkõ tarybemahãte, Deuxu Tyytybytyhy tahe rarybemyh̃re.

¹² Seriõre seriõrele wii kidirubunykre. Tyby heka tariõre kidirubunykre. Uladule tadi, tyby kidirubunykre.

¹³ Ibutumy heka iny iy kedeakre wani òraru-ki. Kia heka ikonana-ò riijekreu, taumy tarasanakre.

¹⁴ Aõna aõna binahakỹ kanakreu, ibutumy rahukemy. Tiiboho kanakeu itxinonana-txi aõkõ rarekemy, kaiboho mahenybenykre

bederatòhòkỹ-ò, Judeia hãwã hãwã-ki ratxikeki, mahenybenykre.

¹⁵ Inyõ hetotyre-ki ratxikeki, urile ròteõmy aõna aõna wydysymy.

¹⁶ Inyõ bedero-ki ratxirekeki, uritere òkeseõmy tyy òrysymy.

¹⁷ Kobexe heny hãwyy bòtòmy rỹira, tule hãwyy tariòre ritònymy rỹira.

¹⁸ Bexitòenykre kia kanaheny bededỹỹnana sirau.

¹⁹ Aõhòkỹmydỹỹnana kanakre tiu heka tuuõre. Juhule Deuxu bede riwinyreule wiji tuu yrubule bede roimyhỹre. Tiu heka kiamy bede roiõtyhy aõhòkỹmydỹỹnanamy.

²⁰ Deuxu bede iòhòmy rirawetyyòròkeki, mo-heka irumy ròhònyõtyhy.

²¹ Inyõ adee rarybekeki: –Kaki heka Kristu ratxireri. Kowa-ki ratxireri. Uritere ityhydỹỹõmy.

²² Sõwemy Kristu kanakre, urile Kristu inatyhy aõkõ rarekre. Tule Deuxu rybedỹỹdu kanakre. Kia Deuxu rybedỹỹdu inatyhy aõkõ rarekre. Tiiboho heka bedeòby riwinykre tule bede eryna. Deuxu hõrõ riitxenanykemy inatyhymy kãaõboka.

²³ Kaiboho warybe biyrubunykre. Adee ibutumy juhuule reòbitinyre.

²⁴ Idi webòhòna rỹira txuu, aõhòkỹmydỹỹnana itue-di,

txuu heka rurunykre. Ahãdu tule rurunykre.

²⁵ Taina heka kedejuxunykre biu-ribi. Biururu raòweòwenykre.

²⁶ Iny retehekre Deuxu Riòre dehemynyna-di. Biurawetyky-ribi kodobehekre. Kia heka lobixina kanabòtòranykre.

27 Tahe taŷju kiditeònykre tawedu ijoihõrõ butudŷŷmy.

Kidibutunykre ibutu bedede konana-ribi, tule ibutu biukonana-ribi.

28 Tahe figueira òwòru-ribi erydŷŷna bierybenykre. Tahe iruru raixinykreu tahe, txiru ròhònykreu, tai tahe bierybenykre wyra iòhòneri.

29 Tule kia aõna aõnamy bobibenykreu, tii iòhòlereri. Ijòkile wese nyide.

30 Inatyhymy adee ararybekre, kia wijinabòdu itueòtyhy aõna aõna rŷikre hãrele.

31 Biu, bede-wana ituekre, tahe warybe itueòtyhy.

32 Moõ heka rieryòtyhy tiubededŷŷnanamybo tii kòdòòsekre. Tule ŷju biutxile rieryõre. Tule iriòre rieryõre. Tule tyby sohojile rieryre.

33 Kaiboho hexieke, beteheke. Kai dori teeryòtenyete tiubededŷŷnanamybo kòdòòsekre.

34 Kedehemynykremy dori iwese hãbu tŷimy rarewese tii rexitareu, ririre tadeòdu. Tadeòdulemy tule ridyre itxeredu retehemyhŷkemy.

35 Tahe betehe inihe teeryòteri dori tiubo kanakre heto wedu, txioromy ada ruwetya aõbo, ada hãnie hãbu rryry-di aõbo, ada txumy aõbo.

36 Betehe inihe iny araraòõlemy tii rehemynyreri aki rahakre atŷi-ò.

37 Aõna aõnamy jiarŷ rarybemyhŷre, rarybera ibutu-ò: –Biijebeny.

14

1 Kia-ribi inatxi txumy riuhenymy ratxireri anarŷŷ kodohònykremy. Kia anarŷŷ wehityhy-

namy heka iny ratya-di reare. Tule orotxu anarỹỹ kia ròhònyre. Tule Deuxu aõmysỹdỹỹdu wedu mahãdu tule bede erydỹỹdu mahãdu Jesuisi rimykemy ratxireri idi rirubunykemy.

² Tiiboho rarybemyhỹrenyre: —Kiahe aõkõre anarỹỹ rỹireriu, iny sõwemy inydeereny kana aõbinanyheny.

³ Jesuisi Betỹnia hãwã-ki ratximyhỹu, Simaõ tymbina heto-ki ratximyhỹre. Jesuisi òwòru besedỹỹbire-ki roimyhỹ. Tahe hãwyy aderòna òwynihikỹ-di lỹnyrena wihikỹ-di nade. Tai ihyna riwebòhònyra tahe Jesuisi ratityre-ò ritxiwira.

⁴ Inyõreny rexiykaranyke. Tahe widee rarybera: —Aõherekibo aderòna rahura.

⁵ Inywitxira tahe iòwynykwewi sõwemy nierumy kia-ò. Kia nieru-di tahe iny aõkõdu-ò rawahidỹỹnykre. Tahe tiiboho rexibynyreri hãwyy dee.

⁶ Tahe Jesuisi rarybere: —Txiòhe rare, uritere ixibydỹỹõmyke. Tii heka aõwihikỹbo wadee riwinyra.

⁷ Kiamy aõu aõu iny aõkõdu rỹikremy. Aõule heka tamy aõwihikỹ biwinybenyke. Jiarỹ tahe, aki aõu aõu aõkõlekre.

⁸ Tii heka rexikonananymy ròwidỹỹre. Aderòna-di watyre ritxiwire wabede-ò jiarỹ raõule.

⁹ Inatyhymy adeereny ararybekre. Aõtxile Deuxu Rybewihikỹ iny relyykre. Kia-ò kahãwyy ijyymy relyykre, ibutumy iny idi ròhõtynykremy aõbo riwinyredi.

¹⁰ Tahe Judasi Isariò Deuxu aõmysỹdỹỹdu-ò rara Jesuisi tamy rawahidỹỹkemy.

11 Tiiboho tamy roholarenyre, reysare. Tahe tamy nieru riwahinykemy riurenanyre. Tahe Judasi riijemyhÿre aõu aõu bedewihikÿ tamyreny riwahidÿÿnykemy.

12 Juhu orotxu anarÿÿtxure budoeni xiweloo rirubuny rahudi tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu tamy rarybere: –Titxibo anarÿÿ rÿsÿnamy biroxi-kemy atxiteri. Jiarÿboho kowa-ò aroikre.

13 Tahe Jesuisi tamy rarybere: –Kaiboho boikre hãwãhãkÿ-ò. Tahe hãbu-wana wii biòbinykre butxi-di riwyreriò. Tahe tii biheludunibeny.

14 Aõtxile hetoõ-txi ralòke, kaiboho marybebentyke hetowedu-ò: –Waerydÿÿdu rarybera: –Titxiwexe anarÿÿ rÿsÿna arirÿsÿkre waerydÿÿna-wana.

15 Tii heka adee kiditeòsinykre hetowowitxiraõ biu-txi. Ibutumy rexihumy rÿire inydeereny. Kowa rÿsÿna inydeereny biywinykre.

16 Tahe ierydÿÿna rexitare. Roire hãwãhãkÿ-ò. Tahe ròhònnyre iwese Jesuisi relyyre wese. Tahe ibutumy rexihurennyre anarÿÿ-ò.

17 Txiorou Jesuisi nade taerydÿÿna waòinatxi reurò-wana.

18 Tiiboho òworubesedÿÿ riroximahãu, Jesuisi rarybere: –Kaiboho wawana teroxitenyteri sohojiõ biwawahinykre.

19 Tahe urihimyo rexiranyre rabadewomy. Tahe widee raryberenyre: –Jiarÿle heka ariwahinykre.

20 Tii rirawyònnyre: –Kaiboho, waòinatxi reurò mahãdu sohojiõ. Kia mahãduõ orotxu-di wawana rebenymyhÿ besero-ki.

21 Inatyhymy Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ rakre iwese iritina rỹirewesele. Kobexeheny kowa hãbu heka kidiwahinykre. Tamy iny awire kedeaõlede.

22 Tiiboho riroxireriu, Jesuisi orotxu rimyreu, raorore, rexitòenyre, tahe tamyreny riwahinyre. Rarybere: –Åhãxe, kia heka waumy wese rare.

23 Tahe vĩhynamona rimyre, rexitòenyre, tahe tamyreny riwahinyre. Ibutumy ibute bute iribi tuu riõrenyre.

24 Tamyreny rarybere: –Kia wãhãlubu wese rare. Kia hãlubu heka rybe tỹmyra ywidỹyna hãlubu rare. Kia inyboho kidinohõtijuadenykre. Wahãlubu heka kedeljuxunykre iny rabòrònihikỹ dee.

25 Inatyhymy ararybekre: –Ariõõtyhy heka òtetibederatyube tỹmyra ihyy tahe tiutxumybo Deuxu Iòlòna-ki ariõkre.

26 Deuxuwimy rawinyrenyre, tahe rexitarenyre Oliveira bederatòòhòkỹ-ò.

27 Jesuisi tamyreny rarybere: –Kaiboho ibutumy wijirumy biwaribenykre. Kia heka iritina rỹire.

Itxeredu tahe riròrenykeki, budoeni rahenykre.

28 Tahe rubu-ribi adexixakreu, arakre akomy Kalileia-ò.

29 Pedro rarybera Jesuisi-ò: –Ibutumy ararikeki, arariõtyhy.

30 Jesuisi tamy rarybera: –Inatyhymy ararybekre. Wijirumy hãniehãbu inatxi kydyrykreule, kai iny wixira-ò biwatxiõnykre inataõ bedemy.

31 Tahe Pedro rarybera tarurutyhymy: –Aõkõre, aratxiõnyõtyhy, ihãrele tahe awanale arurukre. Ijõ mahãdu tule kia wese rarybera.

32 Tahe roire Kesemani hāwāmy ninadu-ò. Taerydỹna-ò rarybera: —Biwaraòmy bonykre kakile. Kowa-ò arexitòenykre.

33 Tii ridyrenyire Pedro, Txiau, Joaõ-wana. Jesu-isi rexiranyire rabedewomy ihyy rexitòenyire.

34 Tahe tamy rarybera: —Watyytyby heka rabedewomy ratxireri rubuhyy-ò. Kaki bonykre bi-ijemy.

35 Tahe iko-txi urihimyò rareu, resere. Rexitòenyire: —Waha, adee arexitòenykre. Adee awikeki, kia òraule tiu waròteõna.

36 Tii rarybere: —Waha, adee ibutumy isiraõre. Kia bemonā inyhe waròbi bitake inihe. Tahe wadeewi wadeewi-ki aõkõ watxireri, tahe adeewi-ki.

37 Tii rehemynyire tai rahare rõrõrenymy roireriò. Rarybere Pedro-ò: —Simaõ, Tarõteri aõbo. Biijeõtyhy sohoji òramy bededỹnana.

38 Biijebenykre, bexitòenykre, uritere rutaanamy ròteõmykre inatyhymy atyytyby irurudire tahe ade iruruõre.

39 Tahe Jesuisi ixityre rare rexitòenyire ixiwesele.

40 Ròòsereu, ijõ-ki rahare rõrõmy ixiwesele, irurureny rautxienymyhỹ dori. Tiiboho rierykõre idi rirawyònyrenyire.

41 Tahe ixybyle ròòsere tahe rarybere: —Morõbeny bexielehynybeny. Òra iòhòreri. Kia heka Deuxu Riòre Hãbutyhyhykỹ kanawahidỹkre òrarudu mahãdu-ò.

42 Bitỹmynybenyke, rokoireny, walòsedỹdu iòhòmy rareri.

43 Tii rarybereriu, aõwesele Judasi nade. Kia heka waòinatxi reurò mahãduõ rare. Tii-wana

doide hãbu mahãdu mayrehe-di, òhòtemy debòna. Kia heka hãbu mahãdu doide matuari mahãdu-ribi, Bede ywina erydÿÿ mahãdu-ribi, Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu-ribi.

44 Lòsedu tamyreny juhoo bede eryna riwahinyre. Kawese heka rarybere: –Kowa heka inyõ-ò aruwokre, tii heka hãbu rare. Bimybenykre, birarenybenywihikÿkre.

45 Judasi rehemynyrenyreu, tahe rarybere: – Wedu, wedu. Tahe tamy ruwore.

46 Juda ijoi Jesuisi rimyra.

47 Kia ijoiõ mayrehe ritare tahe Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu deòdu nohòti riorore.

48 Tahe Jesuisi dirawyònyde: –Kaiboho mayrehe-di tiwaòrynyteri wasidu-wesemy aõmy, òhòte-di.

49 Jiarÿ tahe dohodÿÿna heto-ki watximyhÿ txuõ txuòlemy adeereny araerynanywãhãdenyde. Kowa-ki heka tiwamyòlemyhÿtenyde. Tahe aõbo iritina-ki rÿireri, kia heka kÿnyikremy.

50 Ibutumy ierydÿÿna mahãdu ririrenyre, ri-henyrenyre.

51 Kia heka hãbuõ riheludunymyhÿ tyy tayredile rexitynymy tiiboho ridyrenyre.

52 Tii tahe tyy ririre tahe rahenyre tadelemy.

53 Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu-ò tiiboho Jesuisi ridyre. Bede ywina erydÿÿ mahãdu, matuari mahãdu-wana ributunyre.

54 Pedro riheludunyre irehetyhytyhymy. Re-hemynyre Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu heto-ò. Tai tahe ixitòteenymy heòtywera-ò rorukumyhÿ heto itxeredu mahãdu-wana.

⁵⁵ Deuxu aõmys̄d̄ȳdu mahãdu wedu, tule dohod̄ȳdu mahãdu alobixidu riijemyh̄re aõlemy Jesuisi òludu relyymyh̄re, Kia òraru-ki rirubun-nyrenkemy. Rahaõre.

⁵⁶ Sõwemy iny ruimy relyymy r̄imyh̄. Iru-inareny wiribi hitxi hitxilera.

⁵⁷ Ijõ mahãdu r̄imyh̄re relyyrehãre ruimy rarybere:

⁵⁸ —Inyboho irybe-ò roholarenymy: Jiar̄y heka dohod̄ȳna heto ariixãwidid̄ȳnykre kia heka hãbu iwid̄ȳna rare. Txu inataõ-di ijõ ariwinykre iwid̄ȳnaweseõre.

⁵⁹ Kia heka aõmybo tuu relyyrenyremy irybe wiribi hitxi hitxire.

⁶⁰ Deuxu aõmys̄d̄ȳdu mahãdu r̄yire inysõwetya-txi. Tii Jesuisi rit̄ȳraxinyre: —Kai aõbo biwarawyònykre aõmybo relyyrenyneri adee òludumy.

⁶¹ Tii rerawyònyõlere ixyby tahe Deuxu aõmys̄d̄ȳdu mahãdu rit̄ȳraxinyre: —Kai aõbo Kristu tate, Deuxu wityhy riòre.

⁶² Jesuisi rarybera: —Jiar̄y heka. Kaiboho bete-hebenykre

Deuxu Riòre Hãbutyhyhyk̄y Deuxu rurunaweribi-ò ronyneri. Kaiboho tii bete-hebenykre Deuxu Riòre Hãbutyhyhyk̄y biuwetyky-ribi naderi.

⁶³ Deuxu aõmys̄d̄ȳdu wedu ityy riykara idi rarybera: —Aõherekibo ijõ alobixidumy iny rureneryeri.

⁶⁴ Kaiboho taholatenyta aõbina binalemy rarybereriò aõmybohe kaiboho tahõtinyinmyh̄tenyte. Ibutumy heka tawo riraòhòrenyrya rubudukremy.

65 Tahe ijõ ityre rybeximy rarutaara rexiruehetynyre tahe tule rihetenyre. Tahe rarybere: — Mota làhà arahātenyra. Idi tahe heto itxeredu tule rihetenyre.

66 Pedro heka ratximyhỹ bedeube-ki tahe ijadõma dehemynyde, Deuxu aõmysỹdỹỹdu deòdu.

67 Pedro rexitõteenymyhỹ heòtywera-ò tahe ijadõma tamy retehere. Tahe rarybera: —Kai tule Jesuisi Nazare ludu-wana atximahāte.

68 Tahe tii rexitxiõnyre: —Jiarỹ reeryõre aõmybo kai tarybeteri. Tahe Pedro hetowo-ripi rõhõnyre.

69 Ijadõma ixyby ixyby itxeremy rarybere kowa ijoi-ò: —Kowa heka tii mahāduõ rare.

70 Tahe tii ixityre rexitxiõnyre. Ixybyle kowa ijoiõ Pedro-ò rarybera: —Inatyhymy kai ijõ mahāduõle tate. Kai dori Kalileia mahādu tate.

71 Tii inatyhytyhyrybemy rarybera: —Jiarỹ reerykõre hābumy tarybetenyteri.

72 Tahe hānie hābu ryryra, inatxi hewoludumy. Ta Jesuisi rybe-txi Pedro tōhōti reare. Iwese Jesuisi rarybere: —Inatxi hānie ryrykredi, ihewoludukomy ryrykre, wadee bedexitxiõnykre inataõmy. Pedro tahe iripi rexitareu, rahinyre.

15

1 Txuu reareu, Deuxu aõmysỹdỹỹdu wedu, matuari mahādu, Bede ywina erydỹỹ mahādu ibutumy ributumy. Tahe Jesuisi ritaataare tahe ridyrenyre Pilato-ò.

2 Pilato Jesuisi-ò ritỹỹraxinyre: —Kai aõbo judeu iòlò tate. Tii rirawyõnyre: —Kai ka tuu tarybeta.

³ Deuxu aõmysÿdÿÿdu mahãdu wedu rarybere Jesuisi aõna aõna awimy aõkõ riwinyre. Tahe Jesuisi riwawyõnyõhyylere.

⁴ Pilato ixybyle rÿÿraxire: –Kai birawyõnyõtyhy aõbo. Kai aõbo taholaleteri aõmybo tiiboho aut-edé-ò raryberenyre.

⁵ Tahe Jesuisi rarybeõhyylere tahe Pilato urile bedede riõtiinymyhÿre.

⁶ Kia heka juhoo iny deõwarixina rare hãbu ròteduõ ritakemy anarÿÿtxuu. Aõtxile iny tamy rexitõenyke.

⁷ Rõtenawo-ki raremyhÿ inyõ Barabamy ninadu-ki. Tii tahe inywixira aõbinadu mahãdu-wana ratximyhÿ. Kiamy inydinodu õraru-ki aõbina rÿireki, tii iny rirubunyre.

⁸ Iny sõwehekÿky-ki doide, tahe rexiranyre ix-itõedÿÿmy: iny deõwarixina kòdòhònykre.

⁹ Pilato ðirawyõnyde: –Adeereny ariòlòdÿÿnykekõ aõbo ka judeu iòlò.

¹⁰ Tii rieryre dori Deuxu aõmysÿdÿÿdu mahãdu wedu tamy Jesuisi ridyrenyre iwobinanarenyre lau.

¹¹ Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu inysõwe riixitòedÿÿnyre Baraba riòlòdÿÿnykemy.

¹² Pilato ritÿÿraxinyre ixybyle: –Aõhebo tahe idi arotÿÿnykre. Kaiboho tuu teninimyhÿtenyte judeu iòlòmy.

¹³ Tiiboho rirajuarenyre: –Bitamadÿÿnyke itxeò nihikÿ-ò.

¹⁴ Ta Pilato tamyrenyre ritÿÿraxinyre: –Aõbina taka riwinyre. Aõhe-wana ixityre rirajuamyhÿrenyre: –Bitamadÿÿnyke itxeònihikÿ-ò.

¹⁵ Pilato inydee aõ riwahinykemy rõhõtynra,

tai ta Baraba riòlòdỹnyre. Idi tahe Jesuisi riyhytanomy rahudi, riteònyre itxeònihikỹ-ò riukòrenykremy.

¹⁶ Soldado ridyrenyre heto woube-ò. Tai tahe ibutumy soldado ributumy.

¹⁷ Tahe tyysòborehekỹ-di rityynyrenyre. Tahe ede rataana ritidire ira-ò.

¹⁸ Tahe rirybenyrenyre: –Adee nihikỹre judeu iòlò.

¹⁹ Tahe rihetenyre bòtòre-di irati-ò, tahe ityre rarybexinyre tahe rỹire tatiowotimy rityhynkemy.

²⁰ Tahe tyysòbore iribi ritara, tahe ityyle tamy ritidira. Inatyhymy ridyrenyre itxeònihikỹ-ò riukòrenykremy.

²¹ Kowa-di rekoarenyre hãbuõ. Simaõ Sireni inire. Kia heka Alexỹdre, Rufu-wana tyby rare. Tii nade bedero-ribi. Tiiboho tahe riitxyydỹnyre itxeò-di retyykemy.

²² Riwyrenyre bederahy-ò Kòkòta ninadu-ò. Kia heka iwitxira rybe rare. Kia heka rubu ratitybyho wese rare.

²³ Tiiboho vỹ riurinyre òwòruburu-wana. Tahe tii tuu riõõlera.

²⁴ Itxeònihikỹ-ò raukòrenymy rahudi tahe ityy wirarea riatorye, tahe ityy-di rarudeòsanyre tibo iny sohoji sohoji ityy riwykremy.

²⁵ Biurasò txu Jesuisi itxeò-ki raukore.

²⁶ Iratya-ki tahe ritina rỹire: JUDEU IÒLÒ. Kia heka iny tuu rarybemyhỹrenyre.

²⁷ Tahe tii-wana inatxi wasidu itxeònihikỹ-ò riherinanyre, ijõ ruruweribi-ò, ijõ hyweweribi-ò.

28 Tahe rotỹnyre aõbo Deuxu ritina-ki rỹire wese: Tii ratximyhỹ òrarudu mahãdu-wana.

29 Iny reareare tara riohowimy rarybere aõbina binamy: –Kobe, kai korihe dohodỹna heto bi- atykemy inataõ txudile tahe ixityre bidiwinykre.

30 Kaile inyhe bexitakre itxeò-ribi.

31 Iwesehyyle Deuxu aõmysỹdỹdu wedu, bedede ywina erydỹ mahãdu-wana widee raryberenyre. Jesusinimy raujõmorenyreri: –Tii iny witxira ritare, tiile tahe rexitaõtyhy.

32 Kristu, judeu Iòlò, bodobeheke itxeò-ribi jiarỹboho arobirenykremy, tai tahe aratyhynyrenykremy. Tule wasidu tii-wana raukòrenyre itxeò-ki Jesusinimy raujõmorenyre.

33 Txutyeyu ibutumy bedede rurunyre. Tahe roire txu kaò resemý.

34 Kiaule tahe Jesusi rarybeterenyre: –Elòi, Elòi, lema sabatani. Kia heka iwitxira tybe rare. Kia rare: –WaDeuxu waDeuxu, aõherekibo kai tiwarite.

35 Ijoiõ heka tamy roholareu, rarybere: –Tii heka Eliasi-ò ryreri.

36 Hãbuõ reare bexi ritỹxinyre vỹ juberere-di idi tahe ritidire tabòtòrejura-ò. Riwahinyre Jesusi ritòkemy. Tahe rarybere: –Deinyhe tamy inyhe reketehereny Eliasi kanakremy aõbo inyhe itarasamy.

37 Jesusi ryrerye irariemy idi rurure.

38 Dohodỹna hetowetyy raykare inatxi weryna tyymy, biu-ribi, bedede-ò.

39 Soldado dinodu Jesusiko-txi ratximyhỹre. Tahe rurureu, irubumy robire. Tahe rarybere: –Ka heka inatyhymy Deuxu riòre rare.

⁴⁰ Tule hãwyy mahãduõ retehemy rỹimyhỹ irehe-ribi, tòwysyreny-ki, Marie Madalena, Marie (Txiause, Jyjese tii rare. Txiau heka Jyje hewoludumy rare.) Salome tule ihỹre ijõ-wana.

⁴¹ Kia heka Jesuisi Kalileia raremyhỹu, tiiboho tahe sõwemy iny-wana doide Jerusalẽ-ò.

⁴² Txioromyhe dehemynyde. Wirareasanatxu rare. Kia heka sabadotxukokile rare.

⁴³ Jyje Arimatea hãwã ludu dohodỹỹdu nihikỹõ rare. Tule heka tii riraòmy ratximyhỹ Deuxu Iòlòna. Tii ruberuõlemy rare Pilato-ò Jesuisi-umymy ixitòedỹỹmy.

⁴⁴ Pilato rabedeòtiidỹỹnanyre Jesuisi rurumy roimyhỹdi tai ryryre soldado dinodu-ò. Tai Pilato ritỹỹraxinyre, Jesuisi rurumy roimyhỹdi.

⁴⁵ Soldado rarybereu Jesuisi rurumy roiremy tahe Pilato riteònyre Jesuisiumy Jyje-ò iwahidỹỹmy,

⁴⁶ Jyje ritare itxeònihikỹ-ribi tahe ritỹtenyry tyyu-rahãkỹ-di. Idi tahe ritidirenyre mana hãloo wabedewo-ò. Tahe mananihikỹ-di riijòtòbònyra.

⁴⁷ Marie Madalena, ijõ Marie Jyjese retherenyre titxibo tii ritidirenyreò.

16

¹ Tahe nobiutxu, Marie Madalena, ijõ Marie-wana ihewoludu Marie, Txiause, Salomese-wana rare. Tiiboho lỹnyrena riõbranyrenyry. Tahe roire Jesuisibymy idi rekoakremy lỹnyrena-di.

² Juhutxu semana bededỹỹnanau txuu deadeule roire wabede-ò.

³ Widee raryberenyre: –Mowexe mana ritakre ijò-ribi.

⁴ Tahe tuu robirenyre. Mana nihikỹ ritamy rỹire.

⁵ Wabede-ò rirònyrenyre, robirenyre weryrybòweselemy rononymhỹ ruruweribi-ò. Ityy urahakỹmy rononymhỹ. Tahe tiiboho bede riòtiinyrenyre ruberurenymy.

⁶ Tii tamyreny rarybera: –Uritere breburenyõmy. Kaiboho aõbo teòrytenyta Jesuisi Nazare ludu. Kia itxeò-ki rurure. Tii aõkõ kaki ratxireri. Rexixara rubu-ribi. Betehebeny inihe tai ritidiraò.

⁷ Makre. Marybekre ierydỹỹ^{na-ò} tule Pedro-ò. Tii rakre akorenymy Kalileia-ò kaiboho tuu lobiximy boikre tuu adeereny raryberemy.

⁸ Tahe tiiboho rihenyrenyre wylemy wabede-ribi ruberumy. Tiiboho moõ heka rarybeõhylerenyre ruberumyhỹrenyki.

⁹ Juhutxu semana bededỹỹ^{nau} Jesuisi rubu-ribi rexixare. Idi tahe juhUU àsitereribile rexitỹnyrenyre Marie Madalena dee. Kia-ribi heka juhuule ritare debò inatxi reurò tyytybybinamy.

¹⁰ Tii rare Jesuisi-wana raremyhỹ mahãdu-ò. Tiiboho rabadewomy ratximyhỹreny, rahinymyhỹreny.

¹¹ Tamyreny relyyreu iwese Jesuisi tamy rexitỹnyrenyre wese Jesuisi irulemy ratximyhỹmy tuu robireke, rityhynyòlerenyre.

¹² Jesuisi rexixamy rahudi tahe, iwitxiramy rexisỹnymy inatxi erydỹỹ^{na-ò}. Tiiboho heka roimyhỹrenyre bedero-ò.

¹³ Tahe dò̀sede relyyrenyire taijoi-ò, tahe tule rityhynyõlerenyre.

¹⁴ Tahe waòsohoji reurò erydỹna-ò Jesuisi àsitereribile rexitỹnynyre. Tiiboho riroximyhỹrenyò rexitỹnynyre. Tahe Jesuisi tamyreny rarybera: —Aõherekibo kaiboho iny wamy robira mahãdu tetyhynyõteri.

¹⁵ Kaiboho boibenyke ibutumy bede bede-ò Rybewihikỹ bitỹnynykremy.

¹⁶ Inyõ Rybewihikỹ rityhynykeki, idi kidisebenykeki, tii Deuxu ritake. Inyõ rityhynyõkeki, Deuxu ixi-ribi riteònykre iòraru-ki.

¹⁷ Kia bede eryna ityhydỹdu kidiheludunykre. Tiiboho tyytybybina kiditeònykre wani-ki. Tule heka tiiboho itỹmyra rybe kanarybedenykre.

¹⁸ Hemylala rimyrenyreu, aõhe rotỹnyõlere tule rubuna monamy riõkeki, rotỹnyõlere. Tiiboho tebò ritidirenykre bina mahãdu-ò tahe riteytenykre.

¹⁹ Idi tahe Jesuisi tarybe rahuredi, Deuxu ridyre biu-ò. Tahe ronyre Deuxu ruruweribi-ò.

²⁰ Tahe tiiboho roire ibutumy bede bedemy tai bede ritỹnynyrenyire. Wanyrỹ riwiòhenanyrenyire tahe bede eryna-di irybe ixidee rimyrenyire ihelududỹdu mahãdu-ò.

Deuxu Rybe Tyyriti **New Testament in Karajá (BR:kpj:Karajá)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karajá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Karajá [kpj], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Karajá

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

55ce0bcd-101e-52a3-984e-847027efe150